

UCHWAŁA NR XVII/254/15
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
Z DNIA 27 listopada 2015 R.

w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji w latach 2012-2014 „Programu opieki nad zabytkami województwa świętokrzyskiego”.

Na podstawie art. 14 ust. 1 pkt 3 i art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2015 r. poz. 1392) oraz art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się sprawozdanie zarządu województwa świętokrzyskiego z realizacji w latach 2012-2014 „Programu opieki nad zabytkami województwa świętokrzyskiego” w brzmieniu załącznika uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się dyrektorowi Departamentu Promocji, Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY SEJMIKU

ARKADIUSZ BĄK

UZASADNIENIE

Zgodnie z wymogiem art. 87, ust. 5 i 6 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zarząd województwa jest zobowiązany sporządzić co 2 lata sprawozdanie z realizacji wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami i przedstawić je sejmikowi województwa oraz przekazać Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i właściwemu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w celu jego wykorzystania przy opracowywaniu, aktualizacji i realizacji krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

W związku z tym, że pierwszy „Program opieki nad zabytkami w województwie świętokrzyskim został opracowany na lata 2007-2011”, a następny na lata 2013-2016, w opracowanym sprawozdaniu uwzględniono także dane za rok 2012. Informacje do sprawozdania pozyskiwano z przeprowadzonych badań ankietowych wśród jednostek samorządu terytorialnego, instytucji kultury, fundacji i stowarzyszeń oraz analiz własnych.

Załącznik do uchwały Nr XVII/254/15
Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego
z dnia 27 listopada 2015 roku.

Sprawozdanie z realizacji
PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI
W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM
ZA LATA 2012-2014

Kielce 27 listopada 2015 rok

Sprawozdanie z realizacji w okresie od 2012 do 2014 roku
PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI W WOJEWÓDZTWIE
ŚWIĘTOKRZYSKIM

I. Wstęp	1
II. Źródła finansowania	2
III. Finansowanie opieki nad zabytkami z budżetu samorządu województwa świętokrzyskiego	3
IV. Fundusze Unii Europejskiej	7
V. Zadania realizowane przez samorządowe jednostki organizacyjne województwa świętokrzyskiego	9
VI. Wyniki badań ankietowych	40
VII. Popularyzacja, edukacja i promocja dziedzictwa kulturowego regionu	41
VIII. Podsumowanie	46

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM ZA LATA 2012-2014

WSTĘP

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku stanowi, że ochrona zabytków polega w szczególności na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Opieka nad zabytkiem, sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza, polega w szczególności na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Wobec powyższego, zgodnie z ustawą o samorządzie województwa, ww. ustawą oraz Strategią Rozwoju Województwa, Samorząd Województwa Świętokrzyskiego podejmuje działania, których celem jest trwałe zachowanie zabytków, ich kompleksowa rewaloryzacja i rewitalizacja oraz adaptacja na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne. Z uwagi na potrzebę pilnego ratowania zasobów dziedzictwa, wynikającą z realnego zagrożenia postępującą degradacją tradycyjnego krajobrazu kulturowego, który traci swoją ukształtowaną historycznie wyjątkową strukturę, ochrona dziedzictwa kulturowego jest dla samorządu województwa jednym z ważniejszych zadań.

Podejmując próbę wyznaczenia priorytetów i kierunków działań w zakresie opieki nad zabytkami oraz ochrony dziedzictwa kulturowego, opracowano i przyjęto Uchwałą Nr VII/118/07 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 2 lipca 2007 r. *Program opieki nad zabytkami w Województwie Świętokrzyskim na lata 2007-2011*.

Uchwałą Nr XXIX/524/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 25 marca 2013 roku został przyjęty „Program opieki nad zabytkami województwa świętokrzyskiego na lata 2013-2016” i uzyskał pozytywną opinię Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Obowiązek opracowania programu i jego wdrożenia wynika z:

- ✓ ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2014 r. poz. 1446 z późn. zm.), stanowiącej, że zarząd województwa sporządza na okres 4 lat wojewódzki program opieki nad zabytkami (art. 87),

- ✓ ustawy z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2015 r. poz. 1392) stanowiącej, że jednym z zadań samorządu województwa jest wykonywanie zadań o charakterze wojewódzkim w zakresie kultury i ochrony jej dóbr (art. 14.).

Zgodnie z przywołanymi wyżej przepisami zarząd województwa zobowiązany jest do sporządzania w cyklu dwuletnim sprawozdań z realizacji programu opieki nad zabytkami, przedstawienia ich sejmikowi, a następnie przekazania Generalnemu Konserwatorowi Zabytków oraz właściwemu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w celu jego wykorzystania przy opracowywaniu, aktualizacji i realizacji krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Zadania w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami podejmują właściciele lub użytkownicy obiektów zabytkowych, w tym jednostki samorządu terytorialnego, instytucje kultury, fundacje i organizacje pozarządowe. Istotne jest aktywne zaangażowanie wszystkich gmin i powiatów w realizację zadań związanych z ochroną i opieką nad zabytkami.

Przedmiotem niniejszego sprawozdania są działania podejmowane przez samorząd województwa, jednostki samorządu terytorialnego, instytucje, fundacje, stowarzyszenia, związki wyznaniowe, kościoły i inne podmioty spoza sektora finansów publicznych z regionu świętokrzyskiego. Informacje przedstawione w niniejszym dokumencie zostały opracowane na podstawie własnych analiz, badań ankietowych przeprowadzonych wśród jednostek samorządu terytorialnego, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków.

Niniejsze sprawozdanie jest próbą opracowania zbiorczej informacji na temat działań podejmowanych w regionie w zakresie opieki nad zabytkami oraz pozyskania danych do diagnozy stanu zasobu zabytkowego.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku finansuje osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna posiadająca tytuł prawny do zabytku, wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego. Prace przy zabytku będącym w posiadaniu jednostek organizacyjnych zaliczanych do sektora finansów publicznych są finansowane ze środków przyznanych odpowiednio przez dysponentów części budżetu, bądź jednostki samorządu terytorialnego, którym podlegają te jednostki.

Osoba fizyczna, jednostka samorządu terytorialnego lub inna jednostka organizacyjna będąca właścicielem zabytku wpisanego do rejestru może ubiegać się o udzielenie dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy tym zabytku. Dotacje takie mogą być udzielane przez ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego ze środków finansowych budżetu państwa, z części, której dysponentem jest minister, lub przez wojewódzkiego konserwatora zabytków ze środków budżetu państwa z części, której dysponentem jest wojewoda.

Dotacje na ww. prace przy zabytku wpisanym do rejestru mogą być również udzielane przez organ stanowiący gminy, powiatu lub województwa na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale.

Środki finansowe na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami można również pozyskać m.in. z następujących źródeł:

- ✓ Programy Unii Europejskiej,

- ✓ Fundusz Kościelny.

FINANSOWANIE OPIEKI NAD ZABYTKAMI Z BUDŻETU SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

W latach 2007-2008 Samorząd Województwa Świętokrzyskiego wspierał prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane w obiektach zabytkowych w formie pomocy finansowej udzielanej jednostkom samorządu terytorialnego. Od roku 2009, po uchwaleniu przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego uchwały określającej zasady przyznawania dotacji na ww. prace w obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa świętokrzyskiego, dotacje przyznawane są w trybie konkursowym uchwałą sejmikową. Środki finansowe na realizację zadań z ochrony zabytków i opieki na zabytkami określa w danym roku uchwała budżetowa. Na podstawie przedstawionych poniżej danych zauważamy, że potrzeby finansowe na realizację tych prac są wielokrotnie większe niż możliwości przeznaczenia środków z budżetu samorządu województwa. Związane jest to z większą świadomością właścicieli w zakresie możliwości pozyskania środków finansowych z różnych źródeł, a także ze złym stanem technicznym obiektów zabytkowych i wieloletnimi zaniedbaniami w zakresie remontów i konserwacji. Prace prowadzone przy obiekcie wpisanym do rejestru zabytków wymagają przestrzegania procedur określonych w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także specjalistycznych uprawnień do wykonywania tych prac, stosowania odpowiednich metod i technologii.

W okresie sprawozdawczym z dotacji samorządu województwa finansowany był bardzo różnorodny zakres prac przy obiektach zabytkowych. W zabytkach nieruchomości dotacje obejmowały dofinansowanie robót budowlanych, remonty dachów z konserwacją lub wymianą więźby dachowej, prace renowacyjne tynków, wymianę i odtworzenie stolarki drzwiowej i okiennej, a także prace w zakresie konserwacji technicznej i estetycznej zabytków ruchomych oraz poprawę bezpieczeństwa zabytków nieruchomości i warunków przechowywania w nich zbiorów, poprzez wprowadzenie nowoczesnych technik ochrony i zabezpieczeń (przeciwpożarowych, włamania i napadu).

Dotacje Samorządu Województwa Świętokrzyskiego przeznaczone na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami

Rok	Ilość zgłoszonych wniosków	Kwota wnioskowana w zł	Ilość udzielonych dotacji	Kwota przekazanych dotacji w zł
2014	15	221 889,00	5	70 000,00
2013	21	735 348,00	12	195 000,00
2012	33	933 663,00	9	200 000,00
2011	41	1 448 901,00	32	568 700,00
2010	104	3 335 000,00	49	681 898,00
	w ramach wspólnej realizacji zadania		5	210 000,00

2009	52	3 132 738,00	35	649 070,00
2008	w trybie pomocy dla jst		20	634 000,00
2007	w trybie pomocy dla jst			400 000,00
RAZEM	266	9 807 539,00	167	3 608 668,00

Dotacje Samorządu Województwa Świętokrzyskiego przeznaczone na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami w roku 2012 udzielane w trybie konkursowym

Lp.	Podmiot	Zadanie	Kwota dotacji
1	Parafia Rzymskokatolicka pw. Zesłania Ducha Świętego i Matki Boskiej Bolesnej Młodzawy Małe, gm. Pińczów.	Młodzawy Małe, prace konserwatorskie przy chórze muzycznym wraz z czterema rzeźbami puttów- na balustradzie kościoła pw. Zesłania Ducha Świętego i Matki Boskiej Bolesnej	15 000,00
2	Parafia Rzymskokatolicka Św. Trójcy w Skarżysku Kościelnym, pow. skarżyski	Skarżysko Kościelne, prace konserwatorsko-restauratorskie ołtarza bocznego, późnobarokowego pw. św. Franciszka w kościele św. Trójcy	10 000,00
3	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Trójcy, Zawichost, pow. sandomierski	Zawichost, konserwacja techniczna i estetyczna drewnianego ołtarza głównego z 1798r. wraz z obrazem olejnym „Św. Trójca” z prezbiterium kościoła św. Trójcy - II etap	20 000,00
4	Gmina Wiślica, pow. buski	Wiślica, odgrzybianie relikwii romańskich wraz ze świadkami archeologicznymi w krypcie wiślickiej Bazyliki	30 000,00
5	Gmina Wiślica, pow. buski	Wiślica, konserwacja relikwii romańskich wraz ze świadkami archeologicznymi - II etap w krypcie wiślickiej Bazyliki	70 000,00
6	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja Biskupa w Lisowie, gm. Morawica pow. kielecki	Lisów, remont instalacji elektrycznej w drewnianej części więźby dachowej i instalacji odgromowej w kościele pw. św. Mikołaja	5 000,00
7	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marii Magdaleny w Dzierążni, gm. Działoszyce, pow. pińczowski	Dzierążnia, konserwacja ołtarza bocznego Matki Boskiej z kościoła pw. św. Marii Magdaleny	15 000,00
8	Parafia Rzymskokatolicka Narodzenia NMP w Piekoszowie, pow. kielecki	Piekoszów, roboty remontowe - I etap, opracowanie dokumentacji, inwentaryzacja, opinia techniczna, projekt budowlany, kosztorys kościoła pw. Narodzenia NMP	10 000,00

9	Gmina Nowy Korczyn	Nowy Korczyn, roboty budowlane synagogi	25 000,00
	RAZEM		200 000,00

Dotacje Samorządu Województwa Świętokrzyskiego przeznaczone na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami w roku 2013 udzielane w trybie konkursowym.

Lp.	Podmiot	Prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane	Kwota dotacji
1	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Michała Archanioła w Sokolinie, gm. Czarnocin, pow. kazimierski	Sokolina, konserwacja ołtarza bocznego z kaplicy kościoła pw. św. Michała Archanioła	10 000,00
2	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Michała Archanioła w Ostrowcu Świętokrzyskim	Ostrowiec Świętokrzyski, wymiana poszycia dachowego z blachy stalowej na płaską miedzianą nad kaplicą południową kościoła parafialnego	10 000,00
3	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Goźlicach, gm. Klimontów, pow. sandomierski	Goźlice, odnowienie nagrobka Jerzego Dobrzańskiego z 1836 roku na cmentarzu parafialnym	4 000,00
4	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Bartłomieja w Chęcinach, pow. kielecki	Chęciny, konserwacja obrazów olejnych na płótnie wraz ze złożonymi ramami - "Adoracja Matki Bożej z Dzieciątkiem przez Ignacego Loyolę", "Święta Anna Samotrzeć" z kościoła parafialnego	6 500,00
5	Muzeum Regionalne w Wiślicy, pow. buski	Wiślica, rezerwat archeologiczny (XII-XIII w.) w podziemiach Bazyliki Mniejszej; przegląd i konserwacja posadzki drugiej świątyni romańskiej.	24 500,00
6	Parafia Rzymskokatolicka pw. Zesłania Ducha Świętego i Matki Boskiej Bolesnej w Młodzawach Małych, gm. Pińczów	Młodzawy Małe, prace konserwatorskie dotyczące konserwacji prospektu organowego wraz z organami piszczałkowymi z kościoła parafialnego	19 000,00
7	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela w Gnojnie, pow. buski	Gnojno, konserwacja ołtarza bocznego - Świętego Jana Nepomucena w nawie głównej w kościele parafialnym	12 000,00
8	Parafia Rzymskokatolicka pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Koniecznie, gm. Włoszczowa	Konieczno, wymiana stolarki okiennej w kościele parafialnym	23 000,00
9	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Potoku, gm. Szydłów, pow. staszowski	Potok, remont pokrycia dachowego w kościele parafialnym	15 000,00
10	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Ap. Ew. w Pińczowie	Pińczów, II etap prac konserwatorsko-restauratorskich prospektu organowego z kościoła pw. św. Jana Ap. Ewangelisty	31 000,00

11	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela w Skalbmierzu, pow. kazimierski	Skalbmierz, konserwacja techniczna i estetyczna zespołu 18 obrazów olejnych na płótnie i deskach z ok. poł. XVII w. z boazerii i kredensów w zakrystii kościoła parafialnego	20 000,00
12	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Stanisława BM w Piórkowie, gm. Baćkowice, pow. opatowski	Piórków, prace konserwatorskie kamiennej latarni nad prezbiterium kościoła parafialnego	20 000,00
RAZEM			195 000,00

Dotacje Samorządu Województwa Świętokrzyskiego przeznaczone na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami w roku 2014 udzielane w trybie konkursowym.

Lp.	Podmiot	Prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane	Kwota dotacji
1	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela w Skalbmierzu, pow. kazimierski	Konserwacja techniczna i estetyczna zespołu 18 obrazów olejnych na płótnie i deskach z ok. poł. XVII w. z boazerii i kredensów w zakrystii kościoła pw. św. Jana Chrzciciela w Skalbmierzu, etap II-ostatni	10 000,00
2	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Małgorzaty w Chybicach, gm. Pawłów, pow. starachowicki	Remont i wymiana schodów głównych i bocznych na teren cmentarza kościelnego oraz schodów wejściowych do kościoła i zakrystii kościoła pw. św. Małgorzaty - etap I	20 000,00
3	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Michała w Ostrowcu Świętokrzyskim	Wymiana pokrycia dachowego z blachy stalowej na płaską miedzianą nad zakrystią kościoła pw. św. Michała Archanioła w Ostrowcu Świętokrzyskim	8 000,00
4	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Kurzelowie, gm. Włoszczowa, pow. włoszczowski	Wymiana pokrycia dachowego z gontu z remontem więźby dachowej kaplicy cmentarnej pw. św. Anny w Kurzelowie, II etap obejmujący stronę północną, zachodnią i sygnaturkę	25 000,00
5	Parafia Rzymskokatolicka pw. Nawiedzenia NMP w Bardzie, gm. Raków, pow. kielecki	Konserwacja techniczna i estetyczna obrazów „Św. Barbara”, „Św. Michał Archanioł”, „Ścięcie św. Jana” z ołtarza bocznego pw. św. Barbary z kościoła parafialnego pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Bardzie	7 000,00
RAZEM			70 000,00

FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ

W latach 2012-2014 głównymi źródłami finansowania zadań z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego i opieki nad zabytkami ze środków Unii Europejskiej był Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013 (RPOWŚ) oraz Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW). W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego w tym okresie podpisano 14 umów z realizatorami projektów związanych z rewitalizacją ośrodków miejskich i małych miast, inwestycjami w dziedzictwo kulturowe oraz w promocję regionu. W ramach Osi priorytetowej 5. *Wzrost jakości infrastruktury społecznej oraz inwestycje w dziedzictwo kulturowe, turystykę i sport*, Działanie 5.3. *Inwestycje w sferę dziedzictwa kulturowego, turystyki i sportu*, wspierano inwestycje z zakresu ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego, w szczególności dofinansowywano konserwację, renowację, zachowanie obiektów zabytkowych wraz z otoczeniem, zabezpieczenie obiektów dziedzictwa kulturowego przed zagrożeniami, w tym również projekty związane z przystosowaniem obiektów zabytkowych i przemysłowych na cele turystyczne. Przykładem projektu wspartego w ramach tegoż działania jest „Rewitalizacja zabytkowego zespołu Sanktuarium w Sulisławicach – Etap II”, na wykonanie którego Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny uzyskała kwotę 1 223 378,00 zł. Całkowita wartość projektu wyniosła 2 038 378,08 zł. W ramach Osi priorytetowej 6. *Wzmocnienie ośrodków miejskich i rewitalizacja małych miast*, Działanie 6.1. *Wzmocnienie regionalnych i subregionalnych ośrodków wzrostu* oraz Działanie 6.2. *Rewitalizacja małych miast*, do dofinansowania kwalifikowały się projekty służące przede wszystkim realizacji kompleksowych inwestycji mających za zadanie rewitalizację zaniedbanych, zdegradowanych części miast powiatowych i miasta Kielce oraz rozwijaniu funkcji metropolitalnych ośrodków miejskich, a także inwestycje adresowane do małych miasteczek, zmarginalizowanych miejscowości lub części miejscowości, będących centrami gmin. Wśród projektów zrealizowanych w ramach ww. działań można wymienić inwestycję Gminy Kielce pn. „Rewitalizacja zabytkowego Śródmieścia Kielc – etap II”, której całkowita wartość wyniosła 23 936 003, 73 zł, z czego 18 845 249,91 zł pochodziło ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, oraz projekt Gminy Rytwiiany pn. „Zagospodarowanie terenu wokół zamku w miejscowości Rytwiiany – etap II” na kwotę 1 257 435,00 zł, z czego dofinansowanie ze środków UE wyniosło 754 460,99 zł. W ramach Osi priorytetowej 2. *Wsparcie innowacyjności, budowa społeczeństwa informacyjnego oraz wzrost potencjału inwestycyjnego regionu*, Działania 2.3. *Promocja gospodarcza i turystyczna regionu*, realizowane były projekty promujące istniejące oraz kreujące nowe produkty turystyczne, promujące turystykę kulturową, pielgrzymkową, edukacyjno-rekreacyjno-aktywną dzieci i młodzieży, służące podnoszeniu konkurencyjności oferty turystycznej oraz rozwijaniu systemu informacji turystycznej. Jedną z najważniejszych inwestycji zrealizowanych w ramach tego działania był projekt Gminy Chęciny pn. „Zamek Królewski w Chęcinach historycznym miejscem mocy Ziemi Świętokrzyskiej – kompleksowe zagospodarowanie Wzgórza Zamkowego i organizacja ponadregionalnego wydarzenia „Oblężenie Chęcińskiej Warowni”. Całkowita wartość projektu wyniosła 8 143 446,69 zł, a kwota dofinansowania to 6 514 052,46 zł. Innym wartym wymienienia projektem jest projekt Gminy Bieliny pn. „Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świętokrzyskich wraz z restauracją zabytków Świętego Krzyża – etap II” na łączną kwotę 6 765 899,45 zł, z dofinansowaniem na poziomie 85% całkowitej wartości projektu tj. 5 716 920,54 zł.

W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Osi priorytetowej 3. *Jakość życia na obszarach wiejskich i zróżnicowanie gospodarki wiejskiej*, Działanie 3.4. *Odnowa i rozwój wsi*, realizowano projekty, których zadaniem było umożliwienie rozwoju tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wywarcie wpływu na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich. Wsparcie uzyskały inwestycje z zakresu remontów, przebudowy i wyposażenia obiektów pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, w tym obiekty zabytkowe służące propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa kulturowego, tradycji, sztuki lub kultury oraz inwestycje z zakresu odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historii, obiektów architektury sakralnej i miejsc pamięci. Wśród projektów realizowanych w ramach tego działania w okresie sprawozdawczym znalazły się m.in.: projekt Gminy Końskie pn. „Rewitalizacja lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci na terenie gminy Końskie” na kwotę 55 100, 00 zł, z dofinansowaniem w wysokości 44 000,00 zł; projekt Parafii Rzymskokatolickiej Zaślubin NMP w Rudzie Kościelnej pn. „Zachowanie dziedzictwa kulturalnego miejscowości Ruda Kościelna poprzez remont i konserwację budynku kościoła parafialnego”, o wartości 265 167,45 zł i dofinansowaniu 200 000,00 zł oraz projekt Parafii Rzymskokatolickiej pw. św. Mikołaja Biskupa w Gierczycach pn. „Remont zabytkowego muru cmentarza parafialnego w Gierczycach”, o całkowitej wartości 134 617,51 zł i dofinansowaniu 106 603,00 zł.

Ponadto w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 wsparcie uzyskała ogromna ilość projektów promujących lokalne dziedzictwo niematerialne, takie jak: tradycje i przekazy ustne, sztuki widowiskowe i tradycje muzyczne, zwyczaje, rytuały, obrzędy, folklor, a także wiedzę i umiejętności związane z rzemiosłem tradycyjnym. Wśród działań dofinansowanych w ramach PROW w okresie sprawozdawczym można wymienić takie projekty, jak np.: „Regionalne widowisko obrzędowe „Pieczenie chleba” i „Kopanie ziemniaków” oraz programy śpiewaczo taneczne: „Na wiślicką nutę”, „Zagrajże mi zagraj”, realizowany przez Stowarzyszenie „Wiśliczanie” (całkowita wartość projektu - 22 796,40 zł, kwota dofinansowania – 15 957,48 zł); „Organizacja warsztatów rzemiosł średniowiecznych”, realizowany przez Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świętokrzyskich (całkowita wartość projektu – 27 600,00 zł, kwota dofinansowania – 22 080,00 zł); „Tradycje spod bielińskiej strzechy – pielęgnowanie zwyczajów oraz obrzędowości świętokrzyskiej wsi przełomu XIX/XX wieku przez mieszkańców Gminy Bieliny, poprzez zajęcia warsztatowe oraz wyjazd studyjny”, realizowany przez Gminę Bieliny (całkowita wartość projektu – 16 232,78 zł, kwota dofinansowania – 11 600,25 zł); „Nasze tradycje to nasze korzenie – warsztaty artystycznego rękodziela ludowego”, realizowany przez Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Przeciwdziałania Patologiom Społecznym „Plusik” (całkowita wartość projektu – 14 623,76 zł, kwota dofinansowania – 12 046,28 zł); „Bez pracy nie ma kołaczy – promocja zapomnianych zawodów w trakcie rodzinnego pikniku integracyjnego ze Świętym Jackiem”, realizowany przez Parafię Rzymskokatolicką pw. Świętego Jacka w Leszczynach (całkowita wartość projektu – 24 140,96 zł, kwota dofinansowania – 19 312,76 zł); „Tradycje Bobrzy w zwyczajach, obrzędach, pieśniach i twórczości ludowej”, realizowany przez Ochotniczą Straż Pożarną w Bobrzy (całkowita wartość projektu – 24 923,70 zł, kwota dofinansowania – 19 928,96 zł); „Opracowanie monografii historycznej pt. *Jędrzejów w latach 1795-1918* oraz zbudowanie strony internetowej „Jędrzejów dawny i niedawny”, realizowany przez Gminę Jędrzejów (całkowita wartość projektu – 26 927,00 zł, kwota dofinansowania – 21 273,60 zł); „Wydanie publikacji pt. „Próba monografii zabytkowych kapliczek, krzyży i figur przydrożnych znajdujących się na terenie Gminy Samborzec”, realizowany przez Gminne Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Samborcu (całkowita wartość projektu – 24 258,00 zł, kwota dofinansowania – 18 436,08 zł); „Powrót do starożytnej cywilizacji” – warsztaty starożytnych rzemiosł na terenie Centrum Kulturowo-Archeologicznego w Nowej Słupi”;

<ul style="list-style-type: none"> - ścianki dzielące przestrzeń wystawienniczą na wnęki wystawowe w strefie ekspozycji, - obudowy systemu wentylacji, - wnęki podłogowe na konstrukcji nośnej przykryte szkłem, - roboty tynkarskie, posadzkarskie, - drzwi p. pożarowe. ✓ W ramach robót instalacyjnych wykonano: <ul style="list-style-type: none"> - instalację wody zimnej i ciepłej, - kanalizację sanitarną, - instalację CO, - instalację wentylacji mechanicznej. ✓ W ramach robót instalacyjnych elektrycznych wykonano: <ul style="list-style-type: none"> - instalację rozdziału energii, - instalację gniazd i wpustów instalacyjnych, - instalację oświetleniową, - instalację oświetlenia awaryjnego, - instalację sieci strukturalnej, - instalację ochrony od porażeń i połączeń wyrównawczych, - systemy zabezpieczające (System Sygnalizacji Włamania i Napadu, system telewizji dozorowej, system sygnalizacji alarmu pożaru) 	5.880,00	2012
<p>3. Nadzór inwestorski:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nadzór w branży konstrukcyjno-budowlanej, - nadzór w branży instalacyjnej w zakresie sieci instalacji i urządzeń cieplnych, wentylacyjnych, gazowych, wodociągowych i kanalizacyjnych, - nadzór w branży instalacyjnej w zakresie sieci, instalacji i urządzeń elektrycznych i elektroenergetycznych. 		
<p>II. Zespół dawnego pałacu biskupiego miejscowości Kielce - wpis do rejestru zabytków pod nr. A 336/1-4 z dnia 25.08.2009 r.</p>	119.802,47	2012
<p>1. Remont i adaptacja przyziemia baszty pd.-wsch. dawnego pałacu biskupów krakowskich w Kielcach</p> <p>Zakres prac:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Prace badawcze: <ul style="list-style-type: none"> - opracowanie programu badań i wykonanie badań architektonicznych w poziomie posadzki, - wykonanie badań stratygraficznych (zapraw, pigmentów i spoiw), ✓ Prace konserwatorsko-budowlanych w tym: <ul style="list-style-type: none"> - rekonstrukcja podziału pomieszczenia na dwa poziomy z podłogą i schodami spiralnymi, - wykonanie niezbędnych izolacji warstw podłogowych i ścian wewnętrznych, - wymiana zawilgoconych tynków w przyziemiu, - rekonstrukcja posadzki, - rekonstrukcja stolarki drzwiowej z odrzwiami, - wykonanie wentylacji pomieszczeń, - przeniesienie i montaż centrali instalacji alarmowej 		

<p>przeciwłamaniowej, - zmiana konfiguracji zasilania, - wymiana instalacji elektrycznej wewnętrznej, - instalacja zewnętrzna monitoring, - wyposażenie.</p> <p>✓ Remont i przebudowa pomieszczeń na poziomie piętra skrzydła południowego dawnego pałacu biskupów krakowskich w Kielcach</p> <p>Zakres prac:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ekspertyza techniczna ✓ projekt budowlany ✓ roboty ogólnobudowlane i instalacyjne a w tym: <ul style="list-style-type: none"> - przebudowa pomieszczeń sanitarnych z pracami towarzyszącymi, - przebudowa instalacji elektrycznych, - przebudowa instalacji wodno-kanalizacyjnych. 	<p>350,00 1.382,10 34.600,00</p>	<p>2013</p>
<p>III. Zespół dawnego pałacu biskupiego miejscowości Kielce - wpis do rejestru zabytków pod nr. A 336/1-4 z dnia 25.08 2009 r.</p>		
<p>Dziedziniec frontowy paradny i boczne dziedzińce zespołu pałacowego objęte zadaniem inwestycyjnym wchodzi w skład obszaru, który jako układ urbanistyczno-krajobrazowy miasta Kielce został wpisany do rejestru zabytków nieruchomych województwa świętokrzyskiego pod nr. A 321.</p>		
<p>1. Przebudowa dziedzińca pałacu biskupów krakowskich wraz z modernizacją infrastruktury</p> <p>Zakres prac:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Wykonanie niedestrukcyjnego badania archeologicznego przy użyciu nowoczesnej aparatury pomiarowej terenu dziedzińca w Kielcach pl. Zamkowy1. ✓ Opracowanie programu badań archeologiczno-metodycznych terenu dziedzińca znajdującego się w Kielcach przed Pałacem Biskupów Krakowskich, zatwierdzonego przez Świętokrzyskiego Konserwatora Zabytków. 	<p>44.149,59</p> <p>3.595.696,28</p>	<p>2013</p> <p>2014</p>
<p>Roboty budowlano-drogowe z pełną obsługą geodezyjną oraz inwentaryzacją powykonawczą w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ roboty rozbiórkowe - rozbiórkę istniejących nawierzchni asfaltowych, nawierzchni z płyt z piaskowca i z płyt chodnikowych betonowych wraz z obrzeżami, wycinki krzewów, demontaż słupów oświetleniowych, fragmentów sieci kanalizacji deszczowej i sanitarnej, ✓ roboty drogowe, ogólnobudowlane i ogrodnicze, obejmujące przebudowę płyty dziedzińca frontowego i południowego z elementami drobnych form architektonicznych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> - nawierzchnie pieszne, pieszo jezdne z kostki i płyt kamiennych oraz cegły klinkierowej (dz. południowy) wraz z obrzeżami, krawężnikami i korytami odwadniającymi, z wymianą posadzki w loggii 		

<p>wschodniej, przebudową schodów przed elewacją frontową i przed zachodnią częścią skrzydła południowego,</p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnie zieleni, tj.: trawniki, krzewy, byliny, pnącza, ✓ roboty instalacyjne obejmujące przebudowę w niezbędnym zakresie i budowę nowej infrastruktury technicznej, a w tym: kanalizacji sanitarnej, instalacji wodociągowych, kanalizacji deszczowej, instalacji teletechnicznych, wymiana odcinka kanału tj.: włączenie kanalizacji deszczowej do ul. Zamkowej, rozbudowa systemu oświetlenia iluminacyjnego obiektów muzeum w poziomie terenu o iluminacyjne oświetlenie płyty przebudowanego dziedzińca, modernizacja monitoringu wizyjnego, ✓ badania archeologiczne metodyczne na terenie dziedzińca frontowego, zgodnie z zatwierdzonym przez ŚWKZ w Kielcach programem ratowniczych badań archeologicznych. 	<p>790 000,00</p>	<p>2014</p>
<p>2. Renowacja tarasu korpusu głównego Pałacu Biskupów Krakowskich od strony wewnętrznego dziedzińca południowego (przy elewacji południowej)</p> <p>Zakres prac:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ opracowanie dokumentacji technicznej z programem postępowania konserwatorskiego, ✓ rozbiórka tarasu południowego wraz z selekcją kamieniarki kwalifikującej się do konserwacji, ✓ wymiana kanalizacji deszczowej, ✓ wykonanie izolacji ściany fundamentowej południowej pałacu, ✓ odbudowa podbudowy i tarasu wraz z wykonaniem izolacji poziomej, ✓ wykonanie konstrukcji żelbetowej pod schody tarasu, ✓ konserwacja części kamieniarki i odtworzenie na jej podstawie zniszczonych elementów kamiennych, ✓ konserwacja portalu kamiennego przed wejściem do Sanktuarium Marszałka J Piłsudskiego w tym: odtworzenie orła na kartuszu i sztandarów po lewej i prawej stronie kartusza. Konserwacji poddano również przylegające do portalu stopnie kamienne z piaskowca szydlowieckiego. 	<p>1.277.070,77</p>	<p>2014</p>
<p>3. Termomodernizacja jednostek użyteczności publicznej województwa świętokrzyskiego z lokalizacją w Kielcach, Czarnieckiej Górze i Morawicy</p> <p>Zakres prac:</p> <p>Termomodernizacja obejmuje: budynek korpusu głównego pałacu wraz ze skrzydłami bocznymi, budynek administracyjny, budynek pomocniczy i kotłownię, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ docieplenie stropów (wymienione wyżej budynki bez budynku pomocniczego), ✓ wymiana tynków na ciepłe (budynek administracyjny i budynek pomocniczy), 		

<ul style="list-style-type: none"> ✓ wymiana stolarki okiennej i drzwiowej (budynek administracyjny, pomocniczy – częściowo oraz korpus główny pałacu – częściowo), ✓ konserwacja istniejącej stolarki okiennej i drzwiowej (pałac ze skrzydłami), ✓ częściowa wymiana pokrycia z blachy miedzianej (korpus główny), ✓ adaptacja pomieszczeń istniejącej kotłowni olejowej na gazową z wymianą kotłów oraz zaworów termostatycznych w grzejnikach (budynek administracyjny, skrzydła boczne pałacu, budynek pomocniczy), ✓ wykonanie przyłącza gazu od stacji redukcyjno-pomiarowej gazu do budynku kotłowni wraz z wewnętrzną instalacją gazową. 		
--	--	--

Wykorzystanie środków zewnętrznych na prace przy obiektach zabytkowych w latach 2012-2014 – prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane.

Źródła dofinansowania	Nazwa zadania	Wartość przyznanej dotacji	Rok
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (nazwa programu) dotacja celowa Umowa Nr 42/DF-V/PG/2014 z dnia 11.02.2014 r. Projekt realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 - 2013	<i>Przebudowa dziedzińca Pałacu Biskupów Krakowskich wraz z modernizacją infrastruktury</i>	511.000,00	2014
Środki Unijne: Projekty realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 - 2013			
EFRR:	Remont i adaptacja budynku Muzeum przy ul. Rynek 3 w Kielcach w ramach projektu <i>Modernizacja oraz wyposażenie Kamienicy pod Trzema Herbami przy ul. Rynek 3 w Kielcach z przeznaczeniem na Muzeum Dialogu Kultur</i>	1.602.693,60	2012
EFRR:	<i>Dawny Pałac Biskupów Krakowskich w Kielcach najcenniejszym obiektem promocyjnym turystyki kulturowej ziemi świętokrzyskiej</i>	989.312,99	2012

EFRR:	<i>Przebudowa dziedzińca Pałacu Biskupów Krakowskich wraz z modernizacją infrastruktury</i>	2.146.425,54	2014
Inne: Dotacje celowe:			
1. Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach	Adaptacja odkrytych piwnic w kamienicy pod Trzema Herbami z przeznaczeniem na ekspozycję archeologiczną”	299.993,82	2012
2. Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach	Remont i adaptacja przyziemia baszty płd.-wsch. dawnego pałacu biskupów krakowskich Kielcach	82.803,76	2012
3. Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach	Remont i adaptacja budynku Muzeum przy ul. Rynek 3 w Kielcach w ramach projektu <i>Modernizacja oraz wyposażenie Kamienicy pod Trzema Herbami przy ul. Rynek 3 w Kielcach</i> przeznaczaniem na <i>Muzeum Dialogu Kultur</i>	193.398,00	2012
4. Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach	<i>Przebudowa dziedzińca Pałacu Biskupów Krakowskich wraz z modernizacją infrastruktury</i>	44.219,62	2013
5. Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach	<i>Przebudowa dziedzińca Pałacu Biskupów Krakowskich wraz z modernizacją infrastruktury</i>	217.075,17	2014

Wykorzystanie środków zewnętrznych na zakup zabytków ruchomych w latach 2012-2014

Źródło dofinansowania	Nazwa zadania	Wartość przyznanej dotacji	Rok
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego <i>Kolekcje muzealne</i>	Zakup obrazu: Franciszek Kostrzewski, <i>Polowanie, ilustracja IV Księgi Pana Tadeusza</i> , 1863, sygn. F. Kostrzewski 1863, 115x71; olej płótno	180 000,00 PLN (zakup: 225 000,00)	2012

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego <i>Kolekcje muzealne</i>	Zakup obrazu: <i>Ucieczka Świętej Rodziny do Egiptu (Ucieczka z Betlejem)</i> , Johann Liss (1590 lub 1597 Oldenburg – 1627 do 1631 Wenecja) (przypisany) 1 poł. XVII w. Sygnatury nie stwierdzono, olej na płótnie (tkanym ręcznie), dublowany; wymiary 180x198	94 810,50 PLN (zakup: 135 000,00)	2013
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego <i>Kolekcje muzealne</i>	Zakup obrazów: Piotr Stachiewicz (1858-1938, 22 ilustracje do powieści H. Sienkiewicza „Quo Vadis”, wykonane w technice olejnej na desce (10 - podobrazia fabryczne) i tekturze (12); prace powstawały w latach 1895-1900; wszystkie sygnowane. Zespół prac przechowywany jest w 3 kufkach, wyposażonych w indywidualne stelaże z prowadnicami.	MKiDN 200 000,00 PLN UMWŚ 110 000,00 PLN (zakup: 310 000,00)	2014

Poniższe wskaźniki obrazują niektóre elementy działalności statutowej Muzeum Narodowego w Kielcach, a także zakres wykonanych prac konserwatorskich i zabezpieczających, zrealizowanych przy udziale środków zewnętrznych. Dane szczegółowe pozwalają na orientację w zakresie liczby i znaczenia poszczególnych elementów działalności statutowej.

ROK	WSKAŹNIKI	JEDN. MIARY	ILOŚĆ
2012 2013 2014	Liczba zabytków nieruchomych poddanych pracom konserwatorskim, restauratorskim lub budowlanym	szt. szt. szt.	2 2 2
2012 2013 2014	Liczba dokumentacji i inwentaryzacji wykonanych w ramach prac konserwatorskich	szt. szt. szt.	2 0 1
2012 2013 2014	Powierzchnia zabytku poddana pracom konserwatorskim	m ² m ² m ²	184,45 40,55 135,00
2012	Liczba wykonanych systemów zabezpieczeń w zabytkach (system sygnalizacji włamania i napadu, system telewizji dozorowej, system sygnalizacji alarmu pożaru).	szt.	3

2013		szt.	0
2014		szt.	0
2012-2014	Liczba pozyskanych zabytków(muzealia zabytkowe zbiory biblioteczne)	szt.	24

❖ Szczegółowe dane w poszczególnych latach zamieszczono poniżej.

Rok	Wskaźniki	Jedn. miary	Ilość
2012	Liczba pozyskanych zabytków	sztuki	1
2013	Liczba pozyskanych zabytków	sztuki	1
2014	Liczba pozyskanych zabytków	sztuki	22

ZAKUP LUB DAROWIZNA MUZEALIÓW, ZABYTKOWYCH ZBIORÓW BIBLIOTECZNYCH, ARCHIWALNCH.

NABYTKI:

2012

Dział	dary		zakupy		razem	
	ilość	wartość [PLN]	ilość	wartość [PLN]	ilość	wartość [PLN]
Dział Malarstwa i Rzeźby	1	1 500,00	1	225 000,00	2	226 500,00
Dział Przyrody	143	729 720,00			143	729 720,00
Dział Rycin	67	70 550,00			67	70 550,00
Dział Sztuki Współczesnej	34	130 900,00			34	130 900,00
Razem:	245	932 670,00	1	225 000,00	246	1 157 670,00

Należy wyróżnić:

Zakup obrazu: Franciszek Kostrzewski, *Polowanie, ilustracja IV Księgi Pana Tadeusza*, 1863, sygn. F. Kostrzewski 1863, 115x71; olej płótno, do Działu Malarstwa i Rzeźby. Zakupiony obraz odznacza się wysokim poziomem artystycznym i wpisuje się w strategię rozwoju kolekcji Muzeum Narodowym w Kielcach oraz stanowić będzie znakomite jej uzupełnienie, o kolejny, odmienny zarówno tematycznie jak i stylistycznie obraz artysty związanego z Kielcami.

Dary:

- ✓ 20 obrazów Juliusza Narzyńskiego, ur. 1934, absolwent ASP w Warszawie (1959), czołowego malarza polskiego nurtu abstrakcji surrealistycznej – Dział Sztuki Współczesnej
- ✓ 66 prac Stefana Mroźewskiego (pastele, rysunki), 1956-1973, prac powstałych w okresie pobytu artysty na emigracji w Stanach Zjednoczonych – Dział Rycin

- ✓ kolekcja 143 spreparowanych zwierząt z różnych stref klimatycznych świata, składa się ze spreparowanych ptaków i ssaków, skór, trofeów myśliwskich – poroży, zębów i in. – Dział Przyrody

2013

Dział	dary		zakupy		razem	
	ilość	wartość [PLN]	ilość	wartość [PLN]	ilość	wartość [PLN]
Dział Historii	3	40,00			3	40,00
Dział Malarstwa i Rzeźby			1	135 000,00	1	135 000,00
Dział Rycin			1	350,00	1	350,00
Dział Rzemiosła Artystycznego	1	400,00			1	400,00
Razem:	4	440,00	2	135 350,00	6	135 790,00

Należy wyróżnić:

Zakup obrazu: *Ucieczka Świętej Rodziny do Egiptu (Ucieczka z Betlejem)*, Johann Liss (1590 lub 1597 Oldenburg – 1627 do 1631 Wenecja) (przypisany), 1 poł. XVII w. Olej na płótnie (tkanym ręcznie), dublowany; wymiary 180x198.

Zakupiony obraz, stanowiąc wybitny przykład malarstwa barokowego, wpisuje się w strategię rozwoju kolekcji muzealnej i wzbogacenie wystroju wnętrz właśnie o dzieła XVII- i XVIII-wieczne różnych szkół zachodnioeuropejskich.

2014

Dział	dary		zakupy		razem	
	ilość	wartość [PLN]	ilość	wartość [PLN]	ilość	wartość [PLN]
Dział Historii			4	120,00	4	120,00
Dział Historii - Numizmatyka	2	190,00			2	190,00
Dział Malarstwa i Rzeźby	1	20 000,00			1	20 000,00
Dział Rycin	250	247 700,00			250	247 700,00
Dział Sztuki Współczesnej	12	121 000,00			12	121 000,00
Pałacyk Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku, Oddział MNKi			22	310 000,00	22	310 000,00
razem:	265	388 890,00	26	310 120,00	291	699 010,00

Należy wyróżnić:

Zakup obrazów: Piotr Stachewicz (1858-1938, 22 ilustracje do powieści H. Sienkiewicza „Quo Vadis”, wykonane w technice olejnej na desce (10 - podobrazia fabryczne) i tekturze (12); prace powstawały w latach 1895-1900; wszystkie sygnowane. Zespół prac przechowywany jest w 3 kufkach, wyposażonych w indywidualne stelaże z prowadnicami.

W zbiorach Pałacyku H. Sienkiewicza w Oblęgorku, Oddziału Muzeum Narodowego w Kielcach, ważne miejsce zajmują ilustracje do dzieł pisarza.

Dary:

- ✓ 247 próbnych odbitek drzeworytów do „Boskiej Komedii” Dantego, autorstwa Stefana Mrożewskiego (1894-1975), jednego z najwybitniejszych grafików polskich okresu międzywojennego. Dar stanowi uzupełnienie zgromadzonego wcześniej w Muzeum Narodowym w Kielcach zbioru drzeworytów do „Boskiej Komedii” o unikatowy zespół odbitek, dokumentujących kolejne stany opracowania matryc graficznych (klocków drzeworytniczych) do poszczególnych pieśni dzieła Dantego – Dział Rycin.
- ✓ 11 obrazów Stefana Żechowskiego (1912-1984), ur. w Książu Wielkim, Studia: Szkoła Sztuk Zdobniczych i Przemysłu Artystycznego w Krakowie (dyplom 1932), malarz, pastelista, rysownik i ilustrator, autor ilustracji do *Motorów* E. Żegadłowicza (później *Wrzosów* i *Zmór*), a także książek L. Kruczkowskiego, W. Wasilewskiej, J. Żuławskiego.
- ✓ Autoportret namalowany przez Johanna Adolfa von Schütz jest dziełem artysty urodzonego w Niemczech, którego życie i działalność przebiegały w Polsce. Powiązany z grupą portretów rodziny von Schütz, w zbiorach Muzeum Narodowego w Kielcach pochodzących z tzw. „mienia podworskiego” z Białej Wielkiej.

PROJEKTY TURYSTYCZNE, KULTURALNE, EDUKACYJNE I PROMOCYJNE

Rok	Wskaźniki	Jedn. miary	Ilość
2012	Projekty turystyczne, kulturalne, edukacyjne i promocyjne	szt.	9
2013	Projekty turystyczne, kulturalne, edukacyjne i promocyjne	szt.	4
2014	Projekty turystyczne, kulturalne, edukacyjne i promocyjne	szt.	7
RAZEM			20

LICZBA KONFERENCJI

ROK	WSKAŹNIKI	JED. MIARY	ILOŚĆ
2012	Liczba konferencji	szt.	1
2013	Liczba konferencji	szt.	12
2014	Liczba konferencji	szt.	8
RAZEM			21

LICZBA ODWIEDZAJĄCYCH, LEKCJI, ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH I WARSZTATÓW

Lp	Okres	Liczba odwiedzających			Lecje muzealne			Przychody ze sprzedaży biletów
		Liczba sprzedanych biletów	Liczba darmowych biletów	Łącznie	Liczba lekcji*	Liczba uczestników	Łączny koszt	
1.	2012	57.383	83.563	140.946	445	2.116	10.380	192.824. 12
2.	2013	51.142	97.826	148.971	549	1.945	10.300	174.826, 84

3.	2014	52.625	77.375	130.000	770	3.284	10.000	157.763, 88
4.	Ogółem	161.150	258.764	419.917	1.764	7.345	30.680	525.414. 84

* Liczba lekcji, zajęć edukacyjnych i warsztatów.

LICZBA WYSTAW, OBIEKTÓW PODDANYCH DIGITALIZACJI

Lp.	Okres	Liczba wystaw				Liczba nowych wystaw	Ilość obiektów poddanych digitalizacji	Koszt digitalizacji zbiorów
		Wystawy własne	Wystawy gościnne	Wystawy własne wyjazdowe	Łącznie			
1.	2012	17	3	3	23	15	1825	
2.	2013	22	8	8	38	29	1917	
3.	2014	17	5	2	24	12	1817	
4.	Ogółem	56	16	13	85	56	5559	

MUZEUM WSI KIELECKIEJ W KIELCACH

Wysokość środków przeznaczonych na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane obiektów zabytkowych w latach 2012-2014.

Obiekt – zakres prac	Wartość przeznaczonych środków (z podatkiem VAT)	Rok	
1. „Rozbudowa Muzeum Wsi Kieleckiej – Parku Etnograficznego w Tokarni w celu zachowania dziedzictwa kulturowego” - posadowienie na terenie Parku Etnograficznego 42 zabytkowych budynków Park Etnograficzny w Tokarni - wpisany do rejestru zabytków pod numerem A 269 - zakres prac w załączniku nr 1	8 369 830,20	2012	
	2. Wymiana pokryć dachowych na obiektach w Parku Etnograficznym w Tokarni - Park Etnograficzny w Tokarni - wpisany do rejestru zabytków pod numerem A 269 - zakres prac w załączniku nr 1		1000,00
1. „Rozbudowa Muzeum Wsi Kieleckiej – Parku Etnograficznego w Tokarni w celu zachowania dziedzictwa kulturowego” - posadowienie na terenie Parku Etnograficznego 42 zabytkowych budynków Park Etnograficzny w Tokarni - wpisany do rejestru zabytków pod numerem A 269 - zakres prac w załączniku nr 1	4 573 779,60	2013	
	2. Prace remontowo konserwatorskie oraz modernizacja instalacji p-poż, antywłamaniowej i odgromowej obiektów zabytkowych. Park Etnograficzny w Tokarni - wpisany do rejestru zabytków pod numerem A 269 - zakres prac w załączniku nr 1		313 650,00
	3. Konserwacja i umieszczenie transferów polichromii w zrekonstruowanym dworze z Mirogonowic - Park Etnograficzny w Tokarni - wpisany do rejestru zabytków pod numerem A 269 - zakres prac w załączniku nr 1		123 000,00

Konserwacja obiektów ruchomych w Kościele z Rogowa - konserwacja dwóch ołtarzy bocznych- mensy, retabula, obrazy - MWK/A/33 - zakres prac w załączniku nr 1	58 924,90	2014
---	-----------	------

Wykorzystanie środków zewnętrznych na prace przy obiektach zabytkowych w latach 2012-2014.

Źródła dofinansowania	Nazwa zadania	Wartość przyznanej dotacji	Rok
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Promesa MK i DN dla zadania pn. „Rozbudowa Muzeum Wsi Kieleckiej – Parku Etnograficznego w Tokarni w celu zachowania dziedzictwa kulturowego”	672 554,04	2012
		1 325 519,78	2013
	Umieszczenie transferów polichromii w zrekonstruowanym dworze z Mirogonowic	93 614,50	2013
	Konserwacja obiektów ruchomych w kościele z Rogowa	40 000,00	2014
ŚRODKI UNIJNE	„Rozbudowa Muzeum Wsi Kieleckiej – Parku Etnograficznego w Tokarni w celu zachowania dziedzictwa kulturowego” - posadowienie w PE w Tokarni 42 zabytkowych budynków	4 377 489,24	2012
		2 392 123,93	2013
INNE (Województwo Świętokrzyskie)	Wkład własny - dotacja celowa Województwa Świętokrzyskiego na zadanie: „Rozbudowa Muzeum Wsi Kieleckiej – Parku Etnograficznego w Tokarni w celu zachowania dziedzictwa kulturowego”	1 754 696,72	2012
	Konserwacja pokryć dachowych na obiektach w skansenie	55 968,00	2013
	Remont i konserwacja instalacji odgromowych na obiektach Muzeum (9 szt.) - w Parku Etnograficznym w Tokarni	56 000,00	2013
	Modernizacja linii energetycznej na użytek instalacji zabezpieczeń antywłamaniowych itp. w Parku Etnograficznym w Tokarni	75 000,00	2013
	Remont kapliczki w mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie	40 000,00	2013

	Remonty i impregnacje obiektów Muzeum, w tym: Remont zagrody w Bodzentynie, remonty obiektów w skansenie, naprawa kalenic, stolarki drzwiowej i okiennej, okiennic, impregnacja zrębu, oraz naprawy i konserwacja eksponatów na ekspozycje w nowo wybudowanych obiektach w PE w Tokarni	28 000,00	2013
	Umieszczenie transferów polichromii w zrekonstruowanym dworze z Mirogonowic (wkład własny)	29 000,00	2013
	Konserwacja obiektów ruchomych w kościele z Rogowa (wkład własny)	10 000,00	2014

Poniższe wskaźniki obrazują niektóre elementy działalności statutowej Muzeum Wsi Kieleckiej, a także zakres wykonanych prac konserwatorskich i zabezpieczających, zrealizowanych przy udziale środków zewnętrznych. Dane szczegółowe pozwalają na orientację w zakresie liczby i znaczenia poszczególnych elementów działalności statutowej.

ROK	WSKAŹNIKI	JEDN.MIARY	ILOŚĆ
2012	Liczba zabytków nieruchomych poddanych pracom konserwatorskim, restauratorskim lub robotom budowlanym	szt.	47
2013			48
2014			37
2012	Liczba zabytków ruchomych (muzealiów, zabytkowych zbiorów bibliotecznych) poddanych pracom konserwatorskim, restauratorskim.	szt.	183
2013			320
2014			970
2012	Liczba dokumentacji i inwentaryzacji i wykonanych w ramach prac konserwatorskich	szt.	183 karty
2013			1+320 kart
2014			8 + 970 kart
	Powierzchnia zabytku poddana pracom konserwatorskim	-	-
2013	Liczba wykonanych systemów zabezpieczeń w zabytkach (<i>antywlamaniowe, ppoż. i instalacje odgromowe</i>)	szt.	9
2012	Liczba pozyskanych zabytków (muzealia, zabytkowe zbiory biblioteczne)	szt.	671
2013			2 331
2014			1 139
2012	Liczba wydanych książek	szt.	2
2013			1
2014			2

Dane szczegółowe (stan obiektów zabytkowych w latach 2012-2014 w rejestrze).

- Park Etnograficzny w Tokarni - 15 484 szt.
- Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie - 2 030 szt.

I. ZAKUP MUZEALIÓW

Park Etnograficzny w Tokarni

- w 2012 r. pozyskano 503 szt. muzealiów - koszt zakupu: 25 401,75 zł
- w 2013 r. pozyskano 1 297 szt. muzealiów - koszt zakupu: 93 441,20 zł
- w 2014 r. pozyskano 1 027 szt. muzealiów - koszt zakupu: 129 864,40 zł

Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie:

- rok 2012 - 153 szt.
- rok 2013 - 1019 szt.
- rok 2014 - 112 szt.

PROJEKTY TURYSTYCZNE, KULTURALNE, EDUKACYJNE I PROMOCYJNE.

W latach 2012-2014 zrealizowano następujące projekty:

- ✓ „Skansen na dłoni”. Opracowanie w Parku Etnograficznym w Tokarni integracyjnej ścieżki edukacyjnej dla dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci z dysfunkcjami wzroku” (2012 r.),
- ✓ Wydanie książki pt. „Stroje ludowe Kielecczyzny” z multimedialnym DVD,
- ✓ „Sztuka bez barier. Ekspozycja kolekcji sztuki ludowej Kielecczyzny dla odbiorców z dysfunkcjami wzroku” (2013 r.),
- ✓ Film „Ginące zawody” na płycie DVD wraz ze scenariuszami lekcji i warsztatów muzealnych (2013 r.),
- ✓ Zakup kolekcji prac Pawła Pierścińskiego (2014 r.),
- ✓ Piotr Gan - Kolberg Kielecczyzny (2014 r.),
- ✓ Stworzenie sieci Wi-Fi oraz zakup oprogramowania - aplikacji stanowiącej interaktywny przewodnik po skansenie w Tokarni,
- ✓ Wydanie przewodnika pt. „Park Etnograficzny w Tokarni – przewodnik” (2014 r.),
- ✓ Wydanie kalendarza autorskiego (promocyjnego) Muzeum Wsi Kieleckiej na rok 2015 (2014 r.),
- ✓ „Z szafy prababci”. Ubiory różnych zawodów w małym miasteczku kieleckim w latach 20. i 30. XX wieku - uszycie strojów i pokaz mody (2014 r.)
- ✓ Pięć ścieżek edukacyjnych – questing.

LICZBA ODWIEDZAJĄCYCH, LEKCJI, ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH ORAZ PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY BILETÓW

Lp.	Okres	Liczba odwiedzających			Lekcje muzealne			Przychody ze sprzedaży biletów
		liczba sprzedanych biletów	liczba darmowych biletów	łącznie	liczba lekcji	liczba uczestników	łącznie koszt	
1	2012	85 873	34 812	120 685	243	4650	40 366,74	465 468,00

2	2013	87 321	39 806	127 127	377	4700	29 842,56	515 885,16
3	2014	97 734	39 782	137 516	299	5350	46 517,04	510 124,41
4	Ogółem	270 828	114 400	385 328	919	14700	116 26,34	1 491 477,57

LICZBA WYSTAW, OBIEKTÓW PODDANYCH DIGITALIZACJI

Lp	Okres	Liczba wystaw				Liczba nowych wystaw	Ilość obiektów poddanych digitalizacji	Koszt digitalizacji zbiorów
		wystawy własne	wystawy gościnne	wystawy własne wyjazdowe	łącznie			
1	2012	14	0	0	14	14	0	-
2	2013	16	0	0	16	16	0	-
3	2014	22	1	0	23	23	600	-
4	Ogółem	52	1	0	53	53	600	-

MUZEUM OKRĘGOWE W SANDOMIERZU

1. Wysokość środków przekazanych na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane w budżecie Muzeum Okręgowego w Sandomierzu w latach 2012-2014

Obiekt – zakres prac	Wartość przeznaczonych środków (ceny netto)	Rok
-	0	2012
Konserwacja siedmiu obrazów z kolekcji Muzeum Okręgowego w Sandomierzu: Nr inw. MS-447/s Jan Stanisławski (1860-1907). <i>Pejzaż</i> , ok. 1900 r., olej, tektura. Obraz: mycie zanieczyszczonych powierzchni, retusze odprysków warstwy malarskiej przy obu krawędziach.	200,00	2013
Nr inw. MS-815/s Wojciech Weiss (1875-1950). <i>Przedwiośnie</i> , 1905 r., olej, tektura. Obraz: retusz ubytku.	50,00	
Nr inw. MS-1037/s Wojciech Weiss (1875-1950). <i>Renia w popielatym turbanie</i> , ok. 1906 r., olej, płótno. Obraz: mycie zanieczyszczonej powierzchni, zrobienie krajelek, naciągnięcie na blejtram.	500,00	
Nr inw. MS-404/s Stanisław Kamocki (1875-1944). <i>Pejzaż z kapliczką</i> , l. 30. Lub 40. XX w., olej, tektura. Obraz: mycie zanieczyszczonej warstwy malarskiej.	200,00	

<p>Nr inw. MS-629/s Stanisław Czajkowski (1878-1954). <i>Pejzaż</i>, okres międzywojenny, olej, tektura. Obraz mycie zanieczyszczonej powierzchni, uzupełnienia drobnych ubytków warstwy malarskiej. Rama: retusze drobnych ubytków.</p> <p>Nr inw. MS-938/s Maria Dawska (1909-1993) <i>Portret literatki Lilian Seymour</i>, 1951 r., olej, płótno. Obraz: Retusze przetarcia warstwy malarskiej.</p> <p>Nr inw. MS-400/s Jerzy Potrzebowski (1921-1974). <i>Jędrak</i>, 1961 r., olej, tektura. Obraz: Retusz niewielkich przetarć warstwy malarskiej. Rama retusz przetarć koloru.</p>	<p>400,00</p> <p>150,00</p> <p>200,00</p>	
<p>Nr inw. MS-756/s Ludomir Ślendrański (1889-1980). <i>Na spacerze</i>, 1958 r., olej, płótno. Obraz: mycie usuwanie starego werniksu, zdejmowanie przemałówek, uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej, retusze, naciągnięcie na blejtram.</p> <p>Nr inw. MS-1128/s Władysław Jarocki, (1879-1965). <i>W słońcu - Huculka w stroju odświętnym</i>, 1926-1927 r., olej, tektura. Obraz: podbicie w ramie, likwidacja zarysowania na werniksie, drobne retusze.</p> <p>Nr inw. MS-1119 Wojciech Weiss (1875-1950). <i>Aneri pod jasną parasolką</i>, 1920 r., olej, płótno. Rama: konserwacja pękniętych narożników</p> <p>Nr inw. MS-298/s Stanisław Kamocki (1875-1944). <i>Autoportret</i>, 1939, olej, tektura. Obraz: mycie warstwy malarskiej. Rama: konserwacja</p> <p>Konserwacja trzech dokumentów: Nr inw. MS-2214/H Dyplom lekarski Leona Chodakowskiego, 1877 r. Oczyszczanie powierzchniowe dokumentu, sklejenie przetarć</p> <p>Nr inw. MS-2215/H Świadczenie szkoły Handlowej Mieczysława Chodakowskiego, 1882 r. Oczyszczenie powierzchniowe dokumentu, sklejenie przetarć, wykonanie prób trwałości atramentu, wrażliwych atramentów, kąpiel statyczna w zimnej wodzie, uzupełnienie ubytków masą papierową, dublaż na bibułkę japońską, planiowanie 1% MC, scalanie kolorystyczne uzupełnionych fragmentów</p> <p>Nr inw. MS-2607/H Świadczenie szlachectwa Oswalda Kamockiego, 1839 r. Oczyszczenie powierzchniowe dokumentu, wykonanie prób trwałości atramentu i farb, zabezpieczenie wrażliwych atramentów i farb, kąpiel statyczna w zimnej wodzie, zdjęcie starych podklejeń czerwonym papierem, uzupełnienie ubytków masą papierową, dublaż na bibułkę japońską, planiowanie 1% MC, scalanie kolorystyczne uzupełnionych fragmentów</p>	<p>1 500,00</p> <p>200,00</p> <p>200,00</p> <p>100,00</p> <p>3 070,00</p>	<p>2014</p>

2. Wykorzystanie środków zewnętrznych na prace przy obiektach zabytkowych w latach 2012-2014.

Źródła dofinansowania	Nazwa zadania	Wartość przyznanej dotacji	Rok
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	Modernizacja kotłowni gazowej w Sandomierskim Zamku	163 888,50 163 888,49	2012
Świętokrzyski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Kielcach Urząd Miejski w Sandomierzu	Prace remontowo-budowlane w Sandomierskim Zamku	62 298,79 20 747,17	2014
Sponsorzy prywatni: <i>Labrys Urszula Jedynek</i> <i>Archelius Michał Kubera</i>	Konserwacja zespołu metalowych zabytków archeologicznych z Muzeum Okręgowego w Sandomierzu: b.n. Koprzywnica, nóż żelazny kultury pomorskiej MS-1611/a Trześć, gm. Gorzyce, grot żelazny, OWR, k. przeworska MS-1493/a Wilkowa, grot żelazny, OWR, k. przeworska MS-1493/a Wilkowa, klamra? Żelazna, OWR, k. przeworska b.n. Leszczków, grot żelazny, WS? b.n. Sandomierz, stan?, topór żelazny, WS b.n. Sandomierz, stan. 7, grot żelazny, WS. Gwóźdź żelazny b.n. Sandomierz, stan. 45 – okucia wiadra i nóż żelazny, z grobu WS MS-1659/a Międzygórz, nóż żelazny nr 1, WS MS-1659/a Międzygórz, nóż żelazny nr 2, WS MS-1659/a Międzygórz, przedmiot 600 zł żelazny nr 1, WS MS-1659/a Międzygórz, przedmiot żelazny nr 2, WS MS-1659/a Międzygórz, grot żelazny, WS	600,00	2014

Poniższe wskaźniki obrazują niektóre elementy działalności statutowej Muzeum Okręgowego, a także zakres wykonanych prac konserwatorskich i zabezpieczających, zrealizowanych przy udziale środków zewnętrznych. Dane szczegółowe pozwalają na orientację w zakresie liczby i znaczenia poszczególnych elementów działalności statutowej.

Rok	Wskaźniki	Jedn. miary	Ilość
2012-2014	Liczba zabytków nieruchomych poddanych pracom konserwatorskim, restauratorskim lub robotom budowlanym	szt.	1
2012	Liczba zabytków ruchomych (muzealiów, zabytkowych zbiorów bibliotecznych) poddanych pracom konserwatorskim, restauratorskim.	szt.	-
2013		szt.	7
2014		szt.	20
2012 2013 2014	Liczba dokumentacji i inwentaryzacji i wykonanych w ramach prac konserwatorskich	szt.	1 7 20
2012 2013 2014	Liczba pozyskanych zabytków (muzealia, zabytkowe zbiory biblioteczne)		143 84 114
2012 2013 2014	Liczba zorganizowanych konferencji		4 - 3
2012 2013 2014	Liczba wydanych książek		1 1 -

ZAKUP, DAROWIZNY MUZEALIÓW

Rok	Zakup	Koszt	Darowizna
2012	1	300 zł	138 obiektów
	1	7 000 zł	
	1	1 500 zł	
2013	-	-	89 obiektów
2014	1	50 zł 55 gr	105 obiektów
	1	40 zł 43 gr	
	1	8 000 zł	

PROJEKTY TURYSTYCZNE, KULTURALNE, EDUKACYJNE I PROMOCYJNE

2012 ROK:

W ramach dwudniowych „Spotkań z tradycją” Muzeum Okręgowe już po raz ósmy zorganizowało dla młodzieży szkolnej w sandomierskim zamku „Warsztaty wielkanocnej plastyki obrzędowej”. Zaprzyjaźnieni z muzeum rękodzielnicy prezentowali różnorodne motywy dekoracyjne, techniki stylistyczne pisanki występujące w świątecznym zdobnictwie. W drugim dniu „Spotkań z tradycją” miała miejsce projekcja filmu pt. *Przed Wielkanocą – zwyczaje i obrzędy u Lasowiaków*.

W sandomierskim zamku miała miejsce sesja pt. „70. rocznica śmierci Aleksandra Patkowskiego” z udziałem młodzieży szkolnej oraz pokazem filmu o Patkowskim.

W sali rycerskiej sandomierskiego zamku miało miejsce jubileuszowe spotkanie z **Wiesławem Myśliwskim, przygotowane z okazji 80. rocznicy urodzin wybitnego pisarza**. Po spotkaniu odbyła się premiera spektaklu słowno-muzyczno-plastycznego pt. „MYŚLI - WSKI”, który został przygotowany przez Muzeum Okręgowe w Sandomierzu.

OBCHODY JUBILEUSZU PIĘĆDZIESIĄTEJ ROCZNICY ODKRYCIA SZACHÓW SANDOMIERSKICH:

- ✓ prelekcja Agnieszki Stempin z Muzeum Archeologicznego w Poznaniu, wygłoszona podczas wernisażu otwartej w Ratuszu wystawy interaktywnej pt. „Szachy w średniowieczu – średniowiecze w szachach”;
- ✓ interdyscyplinarna Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Kulturowa rola gry w szachy na przestrzeni dziejów”, pod patronatem prof. dra hab. Andrzeja Buko - dyrektora Instytutu Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk oraz Jerzego Borowskiego, Burmistrza Miasta Sandomierza;
- ✓ koncert muzyki dawnej w wykonaniu zespołu Il Canto, połączony z prelekcją dr Agaty Kusto pt. „O muzyce staropolskiej. Wokół Grzegorza Gerwazego Gorczyckiego”. W programie znalazły się kompozycje Wacława z Szamotuł i Grzegorza Gerwazego Gorczyckiego. Koncert zaistniał dzięki wsparciu Narodowego Instytutu Muzyki i Tańca.

Na kilka dni przed Świętem Matki Boskiej Zielnej, w scenerii stałej wystawy etnograficznej sandomierskiego zamku pt. „Dawna wieś sandomierska”, miały miejsce ***Pokazy układania bukiećków*** z ziół, zbóż, kwiatów, warzyw i owoców, symbolizujących obchody Święta Matki Boskiej Zielnej. Prezentacjom towarzyszyły opowieści o historii obchodów święta Matki Boskiej Zielnej oraz wzmianki o roli i znaczeniu poświęconych ziół i kwiatów w dawnych wierzeniach społeczności wiejskiej.

W salach muzealnych sandomierskiego ratusza wręczono nagrody ***XII edycji Bonum Publicum. Nagroda Miasta Sandomierza im. Aleksandra Patkowskiego***. Fundatorem nagrody jest Urząd Miasta Sandomierza. Organizatorzy (Muzeum Okręgowe w Sandomierzu, PTTK – Oddział w Sandomierzu oraz I Liceum Ogólnokształcące Collegium Gostomianum w Sandomierzu), przyznali następujące nagrody: I - Stowarzyszeniu Muzeum Małej Ojczyzny w Studziwodach, II - Akademii Kobiet Twórczych z Górek Klimontowskich, III - panu doktorowi Piotrowi Sławińskiemu z Sandomierza.

Na dziedzińcu sandomierskiego zamku rozstrzygnięta została X edycja konkursu ***Nasze sandomierskie - kulinaria regionalne***, organizowanego przez Muzeum Okręgowe i Starostwo Powiatowe w Sandomierzu. Motywem przewodnim konkursu były *Pierogi po wiejsku*, przygotowane w oparciu o tradycyjne przepisy. O główną nagrodę Srebrnej Chochli rywalizowało siedem gmin powiatu sandomierskiego. Impreza została zorganizowana w ramach EDD.

W Sandomierskim Mateczniku Pisarzy. ŻEROMSKI - IWASZKIEWICZ – MYŚLIWSKI. Wieloetapowy projekt edukacyjny.

Lokalna Organizacja Turystyczna Partnerstwo Ziemi Sandomierskiej, przy współpracy Muzeum Okręgowego w Sandomierzu i I Liceum Ogólnokształcącego Collegium Gostomianum w Sandomierzu, przygotowali wykłady dotyczące wybranych aspektów twórczości wymienionych pisarzy oraz tematyczne warsztaty literackie prowadzone przez nauczycieli.

W sali widowiskowej sandomierskiego zamku odbyło się spotkanie promujące realizację programu ministerialnego pt. ***Zwyczaje i obrzędy ludowe utrwalone w kadrze***, a obejmującego nagranie trzech filmów dokumentujących wybrane aspekty kultury ludowej -

dawne zwyczaje i obrzędy kultywowane w Polsce Południowo-Wschodniej. Uczestnikami spotkania były m.in.: zespoły obrzędowe oraz twórcy ludowi, etnografowie, realizatorzy nagrań filmowych i animatorzy kultury. Wyemitowano fragmenty filmów pt.: „*Wielkie pranie u Bartosów*”, „*Na świętego Jędrzeja*”, „*Lasowiacka wigilia*”.

2013 ROK:

150. Rocznicą Powstania Styczniowego. Symbolika polskich dążeń niepodległościowych na chorągwiach i sztandarach z lat 1861-1864 - prelekcja prof. dra hab. Jana Ptaka z Katedry Historii Średniowiecznej Wydziału Nauk Humanistycznych KUL.

Poszli w boje chłopcy nasze... Uroczyste otwarcie wystawy pamiątek z okresu Powstania Styczniowego, w większości pochodzących z prywatnych zbiorów, zorganizowanej wspólnie przez Muzeum Okręgowe w Sandomierzu oraz Towarzystwo Upowszechniania Kultury Staropolskiej - Śmiłowski Dwór. W dworze w Śmiłowie – w muzeum wewnątrz odbył się Koncert Muzyki Polskiej w wykonaniu młodzieży z Państwowej Szkoły Muzycznej im. Ludomira Różyckiego w Kielcach.

Jeszcze się Polska o nas upomni. Z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych - żołnierzy podziemia antykomunistycznego, który przypada na dzień 1 marca, Związek Strzelecki „Strzelec”, we współpracy z Muzeum Okręgowym w Sandomierzu, zorganizował w Zamku sandomierskim Maraton Filmowy o Żołnierzach Wyklętych. Młodzi członkowie „Strzelca” pod okiem brygadiera Adama Bidasa odtworzyli w jednej z zamkowych piwnic atmosferę przesłuchań prowadzonych w tamtych latach przez funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa.

Spotkania z Tradycją. Warsztaty wielkanocnej plastyki obrzędowej. IX edycja warsztatów zajęciowych Wielkanocna Plastyka Obrzędowa – odzwierciedleniem naszych tradycji. Zaprzyjaźnieni z Muzeum rękodzielnicy prezentowali różnorodne motywy dekoracyjne, techniki stylistyczne, występujące w wielkanocnej plastyce obrzędowej.

XIV Śniadanie Wielkanocne, uroczyste spotkanie popularyzujące tradycje świąteczne mieszkańców regionu świętokrzyskiego. Motywem przewodnim tej edycji była prezentacja i wystawa koszy ze święconką, przygotowanych przez gminy powiatu sandomierskiego oraz Miasto Sandomierz.

II Festiwal Krzemienia Pasiastego. Na dziedzińcu zamku kazimierzowskiego można było zobaczyć ekspozycję prezentującą wioskę z epoki kamienia, gdzie odbyły się pokazy archeologii eksperymentalnej prezentującej techniki łupania krzemienia, rozpalania ognia oraz techniki lepienia z gliny wraz z wypałem naczyń. W holu Muzeum Okręgowego w Sandomierzu odbywała się prezentacja krzemienia pasiastego a także specjalny cykl spotkań i zwiedzania jedynej w świecie kolekcji krzemienia pasiastego znanych polskich artystów oraz projektantów. Ponadto 7 września w ramach II Festiwalu Krzemienia Pasiastego w ratuszu odbył się wernisaż wystaw tematycznych: „*Krzemień pasiasty – żywioły w krzemień zakłętę.*”

XI edycja Konkursu „*Nasze Sandomierskie – kulinaria regionalne*”. W sali widowiskowej sandomierskiego zamku rozstrzygnięta została XI edycja konkursu *Nasze sandomierskie - kulinaria regionalne*. Motywem przewodnim zmagania kulinarnych były „*Ryby słodkowodne w regionalnej kuchni*”. Sześć gmin powiatu sandomierskiego (Dwikozy, Łoniów, Koprzywnica, Obrazów, Samborzec, Wilczyce) rywalizowało ze sobą o zdobycie głównej nagrody Srebrnej Chochli. Laureatem tej edycji konkursu została gmina Łoniów. Zwycięstwo gminie przyniósł „*Karp wędzony*”.

Sandomierskie Warsztaty Złotnicze „Krzemień pasiasty – kamień optymizmu”.

Uczestnicy zapoznali się z krzemieniem pasiastym – tym występującym w naturze (Rezerwat Archeologiczny w Krzemionkach k. Ostrowca) i tym przygotowanym już do zastosowań jubilerskich (pracownia złotnicza Cezarego Łutowicza w Sandomierzu). Bardzo oczekiwanym i niezwykle atrakcyjnym dla uczestników punktem programu były zajęcia z archeologii eksperymentalnej prowadzone przez Witolda Migala (Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie) i poznawanie prehistorycznych metod obróbki krzemienia. Intensywną naukę dopełniały wycieczki służące poznaniu najpiękniejszych miejsc regionu - Ujazdu, Kurozwęk, Szydłowa, Rytwan, Wiślicy.

2014 ROK

Panel edukacyjny – Żydzi w historii, Żydzi w kulturze - zorganizowany w ramach XVII Ogólnopolskiego Dnia Judaizmu przez Muzeum Okręgowe w Sandomierzu, I LO Collegium Gostomianum oraz II Liceum Ogólnokształcące w Sandomierzu.

XV – jubileuszowa edycja Śniadania Wielkanocnego. Jak co roku motywem przewodnim imprezy była prezentacja i wystawa koszy ze święconką, przygotowanych przez gminy powiatu sandomierskiego oraz Gminę Miejską Sandomierz. Scenicznym występom towarzyszyły pieśni i przyśpiewki o tematyce wielkopostnej, wielkanocnej oraz opowieści o przygotowaniach i obchodach Świąt Zmartwychwstania Pańskiego.

Powstanie Warszawskie 1944

Z udziałem młodzieży szkolnej został przygotowany panel edukacyjny oraz konkurs, upamiętniający 70. Rocznicę Powstania Warszawskiego. W ramach konkursu reprezentowane były różne techniki: grafika komputerowa, rysunek, techniki mieszane – kolaże.

Wspominamy Oskara Kolberga. W czytelni Pedagogicznej Biblioteki w Sandomierzu zorganizowane zostało spotkanie upamiętniające dwusetną rocznicę urodzin Oskara Kolberga (1814-1890), polskiego etnografa, folklorysty, kompozytora, autora kilkudziesięciu monografii regionalnych wchodzących w skład monumentalnego dzieła pt.. *Lud. Jego zwyczaje, sposób życia, mowa, podania, przysłowia, obrzędy, gusła, zabawy, pieśni, muzyka i tańce.*

Pokazy układania bukietów symbolizujących obchody Święta Matki Boskiej Zielnej. W wigilię święta Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny (14 sierpnia 2014), w scenerii stałej ekspozycji etnograficznej „Dawna wieś sandomierska”, odbyły się pokazy układania bukietów z ziół, zbóż, kwiatów, warzyw i owoców. Prezentacjom towarzyszyły opowieści o historii obchodów święta Matki Boskiej Zielnej oraz wzmianki o roli i znaczeniu poświęconych ziół i kwiatów w dawnych wierzeniach społeczności wiejskiej.

XII edycja Konkursu Nasze Sandomierskie – kulinaria regionalne – impreza popularyzująca tradycyjne potrawy kuchni wiejskiej regionu świętokrzyskiego. Produkty mleczne oraz potrawy przygotowane na bazie nabiału stanowiły motyw przewodni dwunastej potyczki konkursowej.

Niech płynie piosenka z barykad ... Impreza przygotowana została z okazji 75. rocznicy powstania Polskiego Państwa Podziemnego i 70. rocznicy upadku Powstania Warszawskiego z udziałem uczestników tych wydarzeń

90. rocznica urodzin Zbigniewa Herberta - Wierność niepewnej jasności... Panel edukacyjny.

Święto niepodległości. 100. rocznica powstania Legionów Polskich. Wspólne śpiewanie piosenek ...*swój życia los, na stos, na stos...* Już po raz drugi mieszkańcy Sandomierza mieli okazję uczestniczyć we wspólnym śpiewaniu piosenek patriotycznych (wojskowych, powstańczych i legionowych).

Agri CULTURA pierwszych rolników. Powrót do przeszłości. Odtwarzanie pradziejów za pomocą animacji komputerowych. Warsztaty edukacyjne dla dzieci i lekcje muzealne połączone z prezentacją zrekonstruowanych naczyń, figurek, narzędzi i ozdób pradziejowych. Możliwość dotykania rekonstrukcji – krzemiennych narzędzi, glinianych figurek i naczyń czy ozdób z muszli i bursztynu sprawiło, że muzeum stało się instytucją bardziej przyjazną dla najmłodszych. Uroczyste zakończenie projektu AgriCULTURA odbyło się 7 czerwca w Górach Wysokich podczas „Pikniku Pradziejowego Pierwszego Rolnika”.

X Warsztaty Wielkanocnej Plastyki Obrzędowej. Podczas X edycji warsztatów rękodzielniczy zaprezentowali młodzieży szkolnej i dzieciom w wieku przedszkolnym różnorodne motywy dekoracyjne, techniki stylistyczne, występujące w wielkanocnej plastyce obrzędowej. Uczestnicy warsztatów mieli okazję nauczyć się jak wykonać tradycyjną palmę, pisanki, kwiaty z bibuły, kartki i stroiki świąteczne.

LICZBA ODWIEDZAJĄCYCH, LEKCJI I ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH ORAZ PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY BILETÓW

Lp.	Okres	Liczba odwiedzających			Lecje muzealne (biblioteczne)			Przychody ze sprzedaży biletów
		liczba sprzedanych biletów	liczba darmowych biletów	łącznie	liczba lekcji	liczba uczestników	łączy koszt	
1	2012	40 614	5 616	46 230	24	351	1 404,00	276 723,00
2	2013	32 037	9 262	41 299	47	934	3 736,00	158 596,00
3	2014	26 310	8 063	34 373	15	537	2 148,00	216 420,00
4	Ogółem	98 961	22 941	121 902	86	1 822	7 288,00	651 739,00

LICZBA WYSTAW, OBIEKTÓW PODDANYCH DIGITALIZACJI

Lp.	Okres	Liczba wystaw				Liczba nowych wystaw	Ilość obiektów poddanych digitalizacji	Koszt digitalizacji zbiorów
		wystawy własne	wystawy gościnne	wystawy własne wyjazdowe	łącznie			
1	2012	15 czasowe 15 stałe	7	-	37	22	-	-
2	2013	13 czasowe 15 stałe	12	-	40	25	-	-
3	2014	19 czasowe 13 stałe	4	-	36	23	-	-
4	Ogółem	90	23		113	70	-	-

WOJEWÓDZKI DOM KULTURY IM. JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO W KIELCACH

Wysokość środków przeznaczonych na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane w budżecie WDK w latach 2012-2014

Obiekt – zakres prac	Wartość przeznaczonych środków	Rok
–	–	2012
Prace remontowo-konserwatorskie zabytkowego budynku, Opracowanie wstępnej koncepcji modernizacji wnętrz, Dokumentacja dotycząca prac remontowo-konserwatorskich, Dokumentacja projektowa	189 889,14	2013
1. Dofinansowanie projektu pn. „Rewitalizacja Miasta Kielce - przywrócenie przestrzeni publicznej i otwarcie komunikacyjne historycznego obszaru Stadion-Ogród”, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego	360 823,29	2014
2. Dofinansowanie projektu pn. „Termomodernizacja jednostek użyteczności publicznej województwa świętokrzyskiego z lokalizacją w Kielcach, Czarnieckiej Górze i Morawicy”, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na 2007-2013	437 310,73	2014

Wykorzystanie przez WDK środków zewnętrznych na projekty związane z dziedzictwem kulturowym w latach 2012-2014

Źródła dofinansowania	Nazwa zadania	Wartość przyznanej dotacji	Rok
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (nazwa programu)	–	–	–
ŚRODKI UNIJNE	Dofinansowanie projektu pn. „Termomodernizacja jednostek użyteczności publicznej województwa świętokrzyskiego z lokalizacją w Kielcach, Czarnieckiej Górze i Morawicy” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na 2007-2013	182 7595,72	2014
INNE	–	–	–

Poniższe wskaźniki obrazują niektóre elementy działalności statutowej Wojewódzkiego Domu Kultury w Kielcach, a także zakres wykonanych prac konserwatorskich i zabezpieczających, zrealizowanych przy udziale środków zewnętrznych.

Rok	Wskaźniki	Jedn. miary	Ilość
2014	Liczba zabytków nieruchomych poddanych pracom konserwatorskim, restauratorskim lub robotom budowlanym	Budynek WDK	1
	Liczba zabytków ruchomych (muzealiów, zabytkowych zbiorów bibliotecznych) poddanych pracom konserwatorskim, restauratorskim.	–	–
	Liczba dokumentacji i inwentaryzacji i wykonanych w ramach prac konserwatorskich	–	–
	Powierzchnia zabytku poddana pracom konserwatorskim	–	–
	Liczba wykonanych systemów zabezpieczeń w zabytkach	–	–
2012	Liczba pozyskanych zabytków (muzealia, zabytkowe zbiory biblioteczne)	2	2 szt.
	Liczba zorganizowanych konferencji	–	–
2013-2014	Liczba wydanych książek	4	5 000 szt.

LICZBA WYSTAW, OBIEKTÓW PODDANYCH DIGITALIZACJI

Lp.	Okres	Liczba wystaw				Liczba nowych wystaw	Ilość obiektów poddanych digitalizacji	Koszt digitalizacji zbiorów
		wystawy własne	wystawy gościnne	wystawy własne wyjazdowe	łącznie			
1	2012	4	–	2	6	6	4524	–
2	2013	4	–	2	6	6	2618	–
3	2014	4	–	3	7	7	1734	–
4	Ogółem	12	–	7	19	19	8876	–

WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA IM. WITOLDA GOMBROWICZA W KIELCACH

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Witolda Gombrowicza posiada przeszło 50 tysięcy jednostek bibliotecznych, które należą do Narodowego Zasobu Bibliotecznego, stanowiącego cenny zbiór narodowego dziedzictwa piśmienniczego. Są to zespoły rękopisów (163), starych druków (ponad 6 000 woluminów), druków i rękopisów muzycznych (2 000 nut), czasopism (ponad 6 500 wol., tj. 1 120 tytułów) oraz książek z XIX i początków XX wieku (około 45 000 jednostek), w tym kolekcja dotycząca regionu (ok. 500 tytułów).

Biblioteka podejmuje działania związane z opieką nad zabytkami, takie jak konserwacja starodruków, odkwaszanie zbiorów, digitalizacja i mikrofilmowanie, czy prezentacja zbiorów zabytkowych. Dziedzictwo kulturowe, nie tylko biblioteczne, jest tematem wielu konferencji organizowanych w instytucji, jak również publikacji wydawanych przez instytucję.

**Wysokość środków przeznaczonych na prace konserwatorskie w budżecie
Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w latach 2012-2014:**

Obiekt – zakres prac	Wartość przeznaczonych środków	Rok
Odkwaszanie metodą Bookkeeper XIX-wiecznych książek ze zbioru zabytkowego Biblioteki. Książki drukowane na kwaśnym papierze (od połowy XIX do lat 90. XX wieku) są podatne na szybkie zniszczenie. Celem spowolnienia tego procesu najcenniejsze obiekty poddaje się procesom odkwaszającym – w rezultacie czas życia książek znacznie się wydłuża.	7 380	2012
Odkwaszanie metodą Bookkeeper książek regionalnych z XIX i początków XX w. z kolekcji zabytkowej biblioteki.	3 690	2013
Konserwacja 2 plakatów ze sztuki Stefana Żeromskiego „Uciekła mi przepióreczka” z prapremiery Teatru Narodowego w Warszawie (27.02.1925) oraz premiery Teatru Nowego w Poznaniu (15.01.1927).	300	2014

Poniższe wskaźniki obrazują niektóre elementy działalności statutowej Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej, a także zakres wykonanych prac konserwatorskich i zabezpieczających zrealizowanych przy udziale środków zewnętrznych. Dane szczegółowe pozwalają na orientację w zakresie liczby i znaczenia poszczególnych elementów działalności statutowej.

Rok	Wskaźniki	Jedn. miary	Ilość
	Liczba zabytków nieruchomych poddanych pracom konserwatorskim, restauratorskim lub robotom budowlanym	-	-
2012-2014	Liczba zabytków ruchomych (muzealiów, zabytkowych zbiorów bibliotecznych) poddanych pracom konserwatorskim, restauratorskim	egz.	2
2012-2014	Odkwaszanie metodą Bookkeeper XIX-wiecznych obiektów ze zbiorów Biblioteki	egz.	437
	Liczba dokumentacji i inwentaryzacji i wykonanych w ramach prac konserwatorskich	-	-
	Powierzchnia zabytku poddana pracom konserwatorskim	-	-
	Liczba wykonanych systemów zabezpieczeń w zabytkach	-	-
2012-2014	Liczba pozyskanych zabytków (muzealia, zabytkowe zbiory biblioteczne)	egz.	6
	Liczba zorganizowanych konferencji	-	-
	Liczba wydanych książek	-	-

ZAKUPY, DAROWIZNY

W latach 2012-2014 biblioteka zakupiła do zbiorów zabytkowych następujące obiekty: \

w 2012 r. - Wojciech Wincenty Wielądsko: *Heraldyka czyli opisanie rodziny i krwi związku szlachty polskiej y W.X.Litt. T.2.* Wyd. w Warszawie w roku 1794. Jest to polonik, cenne źródło heraldyczne. Całość obejmuje 4 tomy. W kolekcji biblioteki znajduje się tom 4 i dokupiono tom 2. Koszt antykwarycznego zakupu tomu 2 wynosi 1 299 zł.

w 2014 r.- List Stefana Żeromskiego do Marii Malanowicz-Niedzielskiej (wraz z kopertą), bilet z liścikiem rękopiśmiennym pisany przez Żeromskiego, ofiarowany aktorce Marii Malanowicz-Niedzielskiej po prapremierze sztuki pisarza „Uciekła mi przepióreczka” oraz plakaty z prapremiery i premiery sztuki „Uciekła mi przepióreczka” - 3 różne afisze z Teatru Narodowego w Warszawie oraz z teatrów w Poznaniu i Bydgoszczy. Razem na ww. materiały/pamiątki po Stefanie Żeromskim wydano 4 000 zł.

PROJEKTY KULTURALNE, EDUKACYJNE I PROMOCYJNE ORAZ WYDAWNICTWA

W ofercie biblioteki znajduje się co roku szereg wydarzeń związanych z promocją i edukacją kulturalnego dziedzictwa regionu świętokrzyskiego, związanego w szczególności z zabytkową kolekcją biblioteczną. W latach 2012-2014 biblioteka brała udział we wszystkich edycjach *Europejskich Dni Dziedzictwa*, organizując wystawy tematyczne: *Wycinanki świętokrzyskie – historia i terażniejszość, Nie od razu Kielce zbudowano*.

Ponadto organizowane były ekspozycje prezentujące zabytkowe zbiory z kolekcji biblioteki:

- ✓ w 2012 r. w ramach *Święta Kielc - nocne spotkania ze starymi drukami*;
- ✓ w 2013 r. z okazji *Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich* były eksponowane druki bibliofilskie na papierze czerpanym, reprinty starych druków i wydawnictwa XIX-wieczne;
- ✓ w 2014 r. z okazji **175. rocznicy urodzin Adolfa Dygasińskiego** zorganizowano wystawę, na której prezentowano ponad 40 obiektów z kolekcji książek należącej do pisarza i podpisanych własnoręcznie przez A. Dygasińskiego; w ramach *Świętokrzyskiego Festiwalu Słowa* odbyły się warsztaty edukacyjne pn. *Spotkania z historią - papier ręcznie czerpany*, którym towarzyszyła wystawa pt. *Dzieje papieru* (prezentowane były najstarsze obiekty zabytkowe posiadające znaki wodne polskich, włoskich i niemieckich papierni z XV, XVI, XVII i XVIII w. Zaprezentowano również replikę papirusu z 1837 r. oraz karty pergaminowe z XVI wieku. Pokazany był również „chory papier” (zakwaszony) XIX-wiecznych książek i czasopism;
- ✓ podczas **Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Stefan Żeromski - kim był, kim jest?** zorganizowano wystawę pt. *Stefan Żeromski - śladami życia i twórczości*. Eksponowane były 3 rękopisy utworów Żeromskiego: „*Wierna rzeka*”, „*Uciekła mi przepióreczka*” i „*Na probostwie w Wyszku*”, listy Żeromskiego m.in. do kolegów czasów gimnazjalnych oraz dokumenty S. Żeromskiego, m.in. dowód osobisty, kartę wojskową Legionów Polskich z 1914 r., zaświadczenie z 17 sierpnia 1920 r., informujące o tym, że pisarz został korespondentem wojennym. Ekspozycje pochodziły ze zbiorów WBP oraz Biblioteki Narodowej, z którą biblioteka współpracuje.

Ponadto dzięki tej współpracy Wojewódzka Biblioteka Publiczna podpisała z Biblioteką Narodową umowę na wypożyczenie na jeden dzień *Kazań świętokrzyskich*, jednego najcenniejszych skarbów średniowiecznego piśmiennictwa. 13 września 2014 r. *Kazania* były eksponowane w zakrystii klasztoru na Świętym Krzyżu. Przywożone i odwożone były do skarbcza Biblioteki Narodowej specjalnym samochodem, któremu towarzyszył konwój uzbrojonych ochroniarzy. Wojewódzka Biblioteka Publiczna odpowiedzialna była za

wszystkie sprawy organizacyjne oraz stronę formalną przedsięwzięcia. Zobowiązana była także do nadzorowania transportu oraz „pobytu” „Kazań” na Świętym Krzyżu. Biblioteka zleciła wykonanie kopii „Kazań” i dzięki temu 14 września była prezentowana w bazylice mniejszej na Świętym Krzyżu. Obydwie ekspozycje na Świętym Krzyżu zgromadziły, jak się szacuje, około 10 tysięcy zwiedzających. 26 września w bazylice katedralnej Wniebowzięcia NMP w Kielcach odbył się spektakl słowno-muzyczny „Kazania świętokrzyskie”. Wydarzeniu towarzyszyła ekspozycja kopii *Kazań* ze zbiorów Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej.

Prezentacje, lekcje biblioteczne

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Witolda Gombrowicza zorganizowała dla dorosłych i młodzieży szkolnej oraz studentów tematyczne prezentacje zabytkowych i regionalnych zbiorów połączone z pokazem multimedialnym. Były to m.in.:

Świętokrzyskie Skarby Biblioteczne - kolekcja starych druków ze zbioru biblioteki (prezentacja najcenniejszych i najciekawszych obiektów przechowywanych w bibliotece)

Historia książki drukowanej na przykładzie zabytkowej kolekcji starych druków biblioteki (prezentacja „w pigułce” historii książki od najdawniejszych - po czasy współczesne - na przykładach książki drukowanej od XV do XVIII w.)

Ochrona, zabezpieczenie i udostępnianie cennych zbiorów WBP w Kielcach (pokaz zabytkowych obiektów po konserwacji; metody ich ochrony).

O cennych a nieznanach zbiorach biblioteki (przedstawienie najcenniejszych i najciekawszych pozycji z zasobu regionalnego oraz kolekcji zabytkowej. Zapoznanie uczestników z nowymi możliwościami, jakie stwarza cyfryzacja, której celem jest ochrona, powszechny dostęp oraz popularyzacja kolekcji).

Regionalne zbiory biblioteczne (podczas organizowanych prelekcji, prezentowane były oprócz książek, plakatów czy czasopism, także bardzo nietypowe obiekty biblioteczne, m.in. wycinanki regionalne, odznaki i medale wybijane m.in. przez zakłady starachowickie czy hutę w Białogonie).

WYDAWNICTWA

Biblioteka od kilku lat wydaje publikację pt. *Świętokrzyskie. Środowisko. Dziedzictwo kulturowe. Edukacja regionalna*, które poświęcone jest dziedzictwu kulturowemu naszego regionu. W latach 2012-2014 opublikowano 9 numerów, na łamach których zamieszczono artykuły z zakresu kultury i historii regionu, obiektów zabytkowych, tradycji. Ponadto autorzy tekstów (pracownicy naukowcy, nauczyciele, bibliotekarze, regionaliści) przypominają ważne dla kultury, lecz zapomniane postaci regionu. Na łamach pisma można także znaleźć opisy zabytkowych kolekcji zgromadzonych w zbiorach biblioteki, jak również opracowania dotyczące ich ochrony i konserwacji.

W 2013 r. wydany był numer specjalny poświęcony *Powstaniu Styczniowemu*, a w 2014 r. *Legionom Polskim*. Wiele artykułów, oprócz walorów poznawczych ma charakter patriotyczny. Pismo prezentuje również zagadnienia z zakresu edukacji regionalnej w aspekcie różnorodności kultur oraz ich wzajemnych oddziaływań. *Świętokrzyskie* jest wydawnictwem popularnym wśród historyków, badaczy kultury, pomaga w edukacji nauczycielom, odbiorcami są również studenci i młodzież szkół średnich.

W latach 2012-2014 Biblioteka wydała kalendarze, w których wykorzystano m.in. ilustracje z zabytkowych i regionalnych zbiorów. W 2013 r. z okazji **150. rocznicy Powstania Styczniowego** opublikowano kalendarz z ilustracjami Artura Grottgera - cykl *Polonia* i *Lithuania*. Oprócz ilustracji zamieszczono informacje o bitwach i potyczkach powstania oraz przedstawiono sylwetki walczących dowódców i działaczy związanymi z Regionem Świętokrzyskim. W kalendarzu na 2014 r. zamieszczono fotografie Kielc z lat 60. i 70. (zdjęcia z kolekcji biblioteki), których autorem jest znany fotografik kielecki – Janusz Buczkowski.

LICZBA ODWIEDZAJĄCYCH ORAZ LEKCJI BIBLIOTECZNYCH

Lp.	Okres	Liczba odwiedzających			Lekcje biblioteczne			Przychody ze sprzedaży biletów
		liczba sprzedanych biletów	liczba darmowych biletów	łącznie	liczba lekcji	liczba uczestników	łącznie koszt	
1	2012	-	-	-	9	377	-	-
2	2013	-	-	-	3	135	-	-
3	2014	-	-	-	14	554	-	-
4	Ogółem	-	-	-	26	1 066	-	-

LICZBA WYSTAW, OBIEKTÓW PODDANYCH DIGITALIZACJI

Lp.	Okres	Liczba wystaw				Liczba nowych wystaw	Liczba obiektów poddanych digitalizacji	Liczba skanów	Koszt digitalizacji zbiorów w zł
		wystawy własne	wystawy gościnne	wystawy własne wyjazdowe	łącznie				
1	2012	2	-	-	2	2	5 110	45 056	67 584,00
2	2013	2	-	-	2	2	6 002	55 023	82 534,00
3	2014	3	1	-	4	4	2 311	55 067	82 600,00
4	Ogółem	7	1	-	8	8	13 423	155 146	232 718,00

TEATR IM. STEFANA ŻEROMSKIEGO W KIELCACH

Budynek teatru to zabytek architektury późnoklasycystycznej z pierwszej połowy XIX wieku, wpisany do rejestru zabytków decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z 9.04.1972 r. pod numerem A.378. Wybudowany został w latach 1877-1878 w centrum miasta przy głównej ulicy według projektu Ksawerego Kowalskiego. Obiekt położony jest na działce nr 214 o powierzchni 2.295 m², powierzchnia zabudowy wynosi 1561 m², natomiast powierzchnia użytkowa 4.695 m².

Zabytek wymaga remontu, rewaloryzacji i modernizacji ze względu na zły stan techniczny, niedostosowanie do wymagań straży pożarnej, a także potrzebę zapewnienia optymalnych warunków bezpiecznego użytkowania obiektu publicznego oraz zapewnienia dostępu do kultury. Prace winny obejmować cały historyczny układ przestrzenny w tym: budynek

główny ze sceną i widownią oraz 3 oficynami tworzącymi czworobok i wewnętrzny teatralny dziedziniec. Obecnie prowadzone są doraźne remonty zabytkowego obiektu, ze względu na nieuregulowany stan prawno-własnościowy, nieruchomość jest współwłasnością teatru i osób fizycznych. Przed Sądem Rejonowym w Kielcach toczy się proces Sygn. akt VII Ns. 238/09 w sprawie wyjścia ze współwłasności nieruchomości. Obecnie 68,46% budynku jest własnością instytucji. Celem nadrzędnym jest uzyskanie 100% obiektu dla teatru, dlatego należy wykupić udziały od osób fizycznych, a następnie przeprowadzić remont i modernizację obiektu. Wszystkie prace remontowe w latach 2012-2014 zostały zrealizowane ze środków własnych instytucji.

Wysokość środków przeznaczonych na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane w budżecie Teatru w latach 2012-2014.

Obiekt – zakres prac	Wartość przeznaczonych środków (netto)	Rok
1. Reperacja poszycia dachu łamanego (część górna) nad pracowniami technicznymi w Oficynie Zachodniej 2. Remont foyer i klatki schodowej budynku głównego teatru 3. Remont 2 toalet dla pracowników – oficyna środkowa 4. Projekt budowlany remontu dachu i poddasza w oficynie zachodniej 5. Remont instalacji odgromowej na budynkach teatru (bez oficyny zachodniej)	5.000,00 52.647,23 21.063,51 25.000,00 23.010,00	2012
1. Rozbudowa istniejącej w Teatrze sieci sygnalizacji pożaru 2. Remont kapitalny dachu w zachodniej oficynie zabytkowego budynku teatru realizowany w ramach szerszego zadania pn.: Remont poddasza i dachu oficyny zachodniej w budynku teatru	18.617,89 449.300,00	2013
1. Remont proscenium (wejścia i fragmentu podłogi) na Dużą Scenę Teatru 2. Remont doraźny windy towarowej teatru	5.773,25 8.477,94	2014

Poniższe wskaźniki obrazują niektóre elementy działalności statutowej Teatru, a także zakres wykonanych prac konserwatorskich i zabezpieczających, zrealizowanych przy udziale środków zewnętrznych. Dane szczegółowe pozwalają na orientację w zakresie liczby i znaczenia poszczególnych elementów działalności statutowej.

LATA	WSKAŹNIKI	JEDN.MIARY	ILOŚĆ
2012-2014	Liczba zabytków nieruchomych poddanych pracom konserwatorskim, restauratorskim lub robotom budowlanym	szt.	1
	Liczba zabytków ruchomych (muzealiów, zabytkowych zbiorów bibliotecznych) poddanych pracom konserwatorskim, restauratorskim.	----	----

	Liczba dokumentacji i inwentaryzacji i wykonanych w ramach prac konserwatorskich	----	----
	Powierzchnia zabytku poddana pracom konserwatorskim	----	----
2012-2014	Liczba wykonanych systemów zabezpieczeń w zabytkach (cały obiekt chroniony – system sygnalizacji pożaru)	szt.	1
	Liczba pozyskanych zabytków (muzealia, zabytkowe zbiory biblioteczne)	----	----
2012-2014	Liczba zorganizowanych konferencji	szt.	1
	Liczba wydanych książek	----	----

PROJEKTY KULTURALNE, EDUKACYJNE I PROMOCYJNE

W 2014 roku została zorganizowana konferencja pt. „*Wokół Dziejów Grzechu*” poświęcona 150. rocznicy urodzin Stefana Żeromskiego.

Spektakle edukacyjne

Teatr im. Stefana Żeromskiego w Kielcach posiada w swej ofercie spektakle łączące edukację w zakresie literatury, dramatu i teatru, artystyczną, ale także zagadnień z takich obszarów wiedzy jak historia. Spektakle adresowane są dla młodzieży szkolnej tworzone są w taki sposób, by pobudzić kreatywność uczniów – przy współudziale nauczycieli różnych przedmiotów. Dla uczestników interesujące jest, jak działają urządzenia sceniczne, jak tworzy się światła do spektakli, jak dźwięk, jakich środków używa się by aktora „postarzyć” lub „odmłodzić” na scenie a także ruch sceniczny, choreografia.

Historia opowiadana na scenie zawsze dzieje się w określonym czasie i miejscu – w określonym kontekście historycznym, geograficznym i społecznym. A zatem uczeń poznaje stroje z epoki, język, obyczaje, muzykę. To z pewnością wzbogaca jego wiedzę o zagadnienia, które albo pomijane są w programie edukacyjnym, albo minimalizowane. Tę lukę znakomicie wypełnia teatr. Spektakl uruchamia także cały wachlarz pozytywnych emocji – co z wychowawczego punktu widzenia - jest istotne. W ofercie kulturalnej teatru są m.in. następujące spektakle edukacyjne:

- ✓ **ANTYGONA** Sofoklesa w transkrypcji Helmuta Kajzara, reż. Bartłomiej Wyszomirski
- ✓ **CYROGRAF** na kanwie legend świętokrzyskich Renaty Głasek-Kęski, reż. Maria Wójcikowska
- ✓ **KORDIAN** Juliusza Słowackiego, z muzyką Zygmunta Koniecznego w reż. Piotra Szczerskiego
- ✓ **ZEMSTA** Aleksandra Fredry, reż. Piotr Szczerski

Lekcje teatralne

Institucja kultury organizuje lekcje teatralne dla grup 30-50-osobowych, które adresowane są do uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. W fascynujący świat teatru wprowadzają dzieci i młodzież aktorzy Mirosław Bieliński, Dawid Żłobiński i teatrolog Renata Głasek-Kęska.

Mirosław Bieliński opowiada o tym, jak powstaje spektakl. Przekazuje słuchaczom wiele interesujących informacji o pracy reżysera, scenografa, aktorów i pracowników technicznych. Dokładnie omawia etapy powstawania przedstawienia teatralnego. Czas trwania 45 minut.

Dawid Żłobiński opowiada o zawodzie aktora, o sposobach pracy nad rolą, odsłania tajemnice charakteryzacji. Zaprasza słuchaczy do wspólnych zadań aktorskich jak ćwiczenie aparatu mowy, praca nad głosem; podstawy dykcji, ćwiczenia mówienia na przeponie, nauka oddychania przeponowo- żebrowego.

Renata Głasek-Kęska przedstawia krótko historię teatru w Kielcach, a następnie zabiera uczestników lekcji teatralnej na wycieczkę po budynku. Dzieci i młodzież zwiedzają miejsca niedostępne dla zwykłych widzów. Wchodzą na scenę, gdzie mogą z bliska obejrzeć jej kulisy oraz różne urządzenia teatralne (np. sznurownię, zapadnię, miejsce pracy inspicjenta-suflera), a także dekoracje do aktualnie granego przedstawienia. Szczególne zainteresowanie dzieci budzi garderoba.

Młodzi widzowie oglądają w niej stanowiska, przy których aktorzy przygotowują się do spektaklu oraz kostiumy i peruki. Uczestnicy lekcji teatralnej zwiedzają również małą scenę, foyer, dziedziniec teatralny, malarnię i kostiumierię. Pokazowi towarzyszy opowieść o funkcji poszczególnych pomieszczeń i urządzeń teatralnych, a także o pracy ludzi, którzy wspólnie z aktorami przyczyniają się do powstania spektaklu. W tego typu lekcji mogą brać udział zarówno dzieci młodsze (z klas I - III), jak i młodzież gimnazjalna czy licealna. Lekcja trwa od 45 do 60 minut, w zależności od liczności grupy.

LICZBA ODWIEDZAJĄCYCH, LEKCJE TEATRALNE I PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY BILETÓW

Lp.	Okres	Liczba odwiedzających			Lekcje teatralne			Przychody ze sprzedaży biletów
		liczba sprzedanych biletów	liczba darmowych biletów	łącznie	liczba lekcji	liczba uczestników	łącznie koszt	
1	2012	44.992	4.819	49.811	37	1850	---	1.049.523,19
2	2013	40.361	6.740	47.101	30	1500	---	757.893,89
3	2014	42.400	5.176	47.576	16	800	----	1.082.464,76
4	Ogółem	127.753	16.735	144.488	83	4150	---	2.889.881,84

PEDAGOGICZNA BIBLIOTEKA WOJEWÓDZKA W KIELCACH

Biblioteka zajmuje część zabytkowego budynku szkoły, wzniesionego w pierwszej połowie XVIII wieku z inicjatywy biskupa krakowskiego Felicjana Konstantego Szaniawskiego. Obiekt wpisany jest do rejestru zabytków województwa świętokrzyskiego, nr rej. 578, wpis z dnia 6.09.1971 r.

Wysokość środków przeznaczonych na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane w latach 2012-2014.

Obiekt – zakres prac	Wartość przeznaczonych środków	Rok
Wymiana instalacji elektrycznej, montaż instalacji sieci strukturalnej dla sieci teleinformatycznej z wymianą instalacji sygnalizacji i wykrywania pożaru wraz z malowaniem wewnątrz zabytkowego budynku Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Kielcach.	367.777,00	2013

Poniższe wskaźniki obrazują niektóre elementy działalności statutowej Biblioteki, a także zakres wykonanych prac konserwatorskich i zabezpieczających.

ROK	WSKAŹNIKI	JEDN.MIARY	ILOŚĆ
2013	Liczba zabytków nieruchomych poddanych pracom konserwatorskim, restauratorskim lub robotom budowlanym	szt.	1
2013	Powierzchnia zabytku poddana pracom konserwatorskim	m ²	1410,56
2012-2014	Liczba zorganizowanych konferencji	szt.	3

Przeprowadzono badanie ankietowe wśród jednostek samorządu terytorialnego w celu pozyskania informacji na temat podejmowanych inicjatyw w latach 2012-2014 przez samorządy na rzecz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w województwie świętokrzyskim. Odpowiedzi udzieliło 90% respondentów. Pytania zawarte w ankiecie dotyczyły uwarunkowań prawnych, finansowania, działalności edukacyjnej i promocyjnej w zakresie dziedzictwa kulturowego

PROGRAMY OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POWIATACH

Do roku 2014 w jednostkach samorządu terytorialnego zostało opracowanych 26 programów opieki nad zabytkami (w 24 gminach i 2 powiatach). W sumie programy opieki posiada obecnie 22% wszystkich jednostek samorządowych. W 22 jednostkach samorządu terytorialnego (w 20 gminach i 2 powiatach) programy są w trakcie opracowywania. Najwięcej programów opieki nad zabytkami zostało opracowanych w powiatach: sandomierskim, ostrowieckim, buskim, pińczowskim.

EWIDENCJA ZABYTKÓW

Znacznie lepiej przedstawia się stan opracowania gminnych ewidencji zabytków, ponieważ obecnie posiada je 78 gmin. Pozostałe gminy są na etapie przygotowywania ewidencji zabytków. Prace nad ewidencjami najbardziej zaawansowane są w powiatach ostrowieckim, włoszczowskim, opatowskim, kieleckim i staszowskim.

UCHWAŁA OKREŚLAJĄCA ZASADY UDZIELANIA DOTACJI

Dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane w obiektach zabytkowych są przyznawane przez jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych przez organy stanowiące tych jednostek w odpowiednich uchwałach.

W latach 2012-2014 takie uchwały przyjęło 27 jednostek samorządu terytorialnego (21 gmin i 6 powiatów). W finansowaniu prac w obiektach zabytkowych wyróżniają się powiaty buski i włoszczowski oraz gminy: Włoszczowa, Ostrowiec Świętokrzyski, Busko-Zdrój.

Samorządy w województwie świętokrzyskim udostępniają informacje o zabytkach na stronach internetowych urzędów, instytucji kultury oraz stowarzyszeń i fundacji. Wydawane są także liczne drukowane materiały promocyjne (foldery, mapy, ulotki, informatory), w których są zamieszczane informacje oraz zdjęcia zabytków, lokalnych tradycji

i zwyczajów, organizowane są konferencje, wystawy, zajęcia edukacyjne na temat regionalnego dziedzictwa oraz imprezy folklorystyczne.

POPULARYZACJA, EDUKACJA I PROMOCJA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO REGIONU

Samorząd Województwa Świętokrzyskiego wspiera liczne przedsięwzięcia w zakresie kultury i dziedzictwa kulturowego o charakterze promocyjnym i edukacyjnym. W tym celu z budżetu samorządu województwa udzielane są dotacje celowe dla organizacji pozarządowych na realizację zadań z dziedziny kultury i sztuki, zgodnie z *ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, w trybie otwartego konkursu ofert, do którego przystąpić mogą działające w dziedzinie kultury m.in.: organizacje pozarządowe, osoby prawne i jednostki organizacyjne kościoła, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, spółdzielnie socjalne, spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe. Na przestrzeni lat 2012-2014 wysokość udzielonych dotacji ulegała zmianom i wynosiła w poszczególnych latach:

2012 rok – 444 545 zł

2013 rok – 505 967 zł

2014 rok – 300 000 zł

Każdego roku z Samorządem Województwa podejmuje współpracę w dziedzinie kultury i sztuki kilkadziesiąt podmiotów. Efektem tej współpracy jest wzbogacenie oferty kulturalnej naszego województwa o szereg interesujących przedsięwzięć, które eksponują dorobek kulturalny i historyczną spuściznę regionu, aktywizują do działania środowiska lokalne, wzmacniają poczucie tożsamości lokalnej i narodowej. Dzięki wsparciu Samorządu wiele z tych działań wpisało się na stałe do kalendarza imprez kulturalnych regionu.

Wśród zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe, będących przedmiotem wsparcia z budżetu województwa wymienić należy:

- ✓ wspieranie organizacji widowisk historycznych; występów grup rekonstrukcyjnych prezentujących przebieg wydarzeń historycznych - Szlakiem wrześniowej chwały Oręża Polskiego 1939-2014, Piknik Kawaleryjski pn. „Konary - miejsce chwały odrodzonego oręża”, Inscenizacja historycznej zasadzki oddziałów Batalionów Chłopskich z Niemcami pod Umianowicami czy Rekonstrukcja partyzanckiego zrywu Batalionów Chłopskich w okresie działania Republiki Pińczowskiej,
- ✓ organizację turniejów rycerskich, np. w Szydłowie, Ujeździe na Zamku Krzyżtopór i Sandomierzu; festynów historycznych,
- ✓ cykl przedsięwzięć promujących starożytne hutnictwo świętokrzyskie i archeologiczne dziedzictwo kulturowe powiązane z regionem świętokrzyskim pn. *Szlak Żelaza, Żelazne Korzenie*,
- ✓ organizację przedsięwzięć sprzyjających poznaniu zabytków archeologicznych, np. *Piknik Archeologiczny w Rezerwacie „Rydno”*,
- ✓ zadania popularyzujące zabytki regionu świętokrzyskiego, do których zaliczyć można: produkcję i emisję audycji radiowych promujących zabytki regionu cykl pn. *Tajemnice Codziennosci*, realizowanych przez Radio Plus, *Sztuka na kółkach – warsztaty edukacyjne* odbywające się w zabytkowych obiektach, *Audio spacer po województwie świętokrzyskim* - audio przewodniki po atrakcjach turystycznych i kulturalnych województwa,

- ✓ imprezy muzyczne popularyzujące dziedzictwo kulturowe „małej ojczyzny”, np. *Muzyczne perły dawnego Rakowa*, *Spotkania z kulturą żydowską*, festiwale i koncerty muzyczne *Zamkowe Spotkania z Muzyką*, Ogólnopolskie Młodzieżowe Spotkania z Muzyką Dawną *Musica Antiqua – Cantores Scholares*,
- ✓ promocja świętokrzyskiej muzyki ludowej poprzez wspieranie działalności oraz udziału regionalnych zespołów ludowych (*Wincentowianie*, Zespół Pieśni i Tańca *Leśnianie*, Kapela Ciekoty) w ogólnopolskich przeglądach i festiwalach folklorystycznych,
- ✓ wydarzenia z udziałem dzieci i młodzieży, jak również seniorów, związane z poznawaniem tradycji pisarskiej regionu: tj. Wojewódzki Turniej Recytatorski Świętokrzyskiej Literatury Ludowej, Inspiracje Żeromskim, czyli 150 tekstów na 150. rocznicę urodzin, Najpiękniejsza i najbliższa Ziemia Świętokrzyska. Seniorzy śladami Stefana Żeromskiego, *Wehikuł tradycji* – upowszechnianie tradycji i regionalnego dziedzictwa kulturowego w Roku Oskara Kolberga 2014 czy „Tradycje kulturowe - Boże Narodzenie w Świętokrzyskiem - warsztaty edukacyjno-twórcze”,
- ✓ wydawanie publikacji upamiętniających historię i dziedzictwo kulturowe regionu świętokrzyskiego, np. *Miejsca pamięci Powstania Styczniowego na terenie województwa świętokrzyskiego*, *Świat powinien wiedzieć. Martyrologia chłopów polskich w latach 1939-1945*, *Saga Chłopskiego Rodu - Władysławy Czerwińskiej z Janowa*, *Kantyczki ze zbioru XIX-wiecznych pieśni obrzędowych*, wydanie albumu okolicznościowego z okazji 100. rocznicy urodzin mjr. „Ponurego” dla uświetnienia IV Marszu Pamięci na Wykusie w Puszczy Świętokrzyskiej,
- ✓ wspieranie okolicznościowego dodatku prasowego do „Echa Dnia” pt. „Kurier kielecki” z okazji rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości, rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja;
- ✓ wspieranie jedyne w regionie, organizowanego od ponad 30 lat, Konkursu i Wystawy Współczesnej Ludowej Sztuki Religijnej.

EUROPEJSKIE DNI DZIEDZICTWA

Samorząd Województwa Świętokrzyskiego koordynuje, finansuje oraz promuje inicjatywy związane z organizacją wydarzeń w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa. Idea EDD narodziła się 3 października 1985 roku w Grenadzie w Hiszpanii podczas II Konferencji Rady Europy. Wtedy to ówczesny francuski minister kultury zaproponował zorganizowanie w całej Europie Dni Otwartych Zabytków, zainicjowanych w 1984 roku we Francji. Wówczas po raz pierwszy bezpłatnie udostępniono zwiedzającym obiekty, do których dostęp dotychczas był ograniczony. Ponieważ inicjatywa cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem, zainspirowało to w 1991 roku Radę Europy do ustanowienia Europejskich Dni Dziedzictwa. Polska włączyła się do tej akcji w 1993 roku. W ramach Europejskich Dni Dziedzictwa we wrześniu odbywają się największe w Europie wydarzenia promujące zabytki. Koordynatorem ogólnopolskim jest Narodowy Instytut Dziedzictwa w Warszawie.

ROK 2012

Tajemnice codzienności to temat przewodni Europejskich Dni Dziedzictwa w 2012 roku. Organizacja wydarzeń w tej edycji miała na celu ocalić od zapomnienia piękno i urok codziennych zdarzeń - zwykłego domowego życia, spotkań, języka, muzyki, obyczajów, obrzędów, pracy, świąt, zabaw i zabawek, kulturę stołu, wytwarzania i rękodzieła. Celem było odkrywanie niezauważalnych, jednak stale wokół obecnych, ale też i tych już odchodzących w zapomnienie, przemijających tradycji i przedmiotów z nimi związanych, tych niezwykłych i tych codziennego użytku. Rzeczy mogą wiele opowiedzieć o swoich właścicielach, przechowują historię zdarzeń i osób, którym towarzyszą. Każdy przedmiot jest interesujący dzięki swojej historii, opowieściom, zdarzeniom z nim związanym. „*Tajemnice*

codziennosci” przywoływały spojrzenie na dziedzictwo niematerialne, które jest kwintesencją bycia tu i teraz, pokazuje kreatywność ludzi, wspólnotę kulturową i historyczną, która jest podstawą dla każdego człowieka do określenia własnej tożsamości.

ROK 2012	województwo świętokrzyskie
wykłady i prelekcje	8
sesje naukowe, popularnonaukowe, seminaria	7
publikacje okolicznościowe	1
gawędy, opowieści	6
uroczystości religijne	3
prezentacje multimedialne	2
wystawy	11
spotkania z twórcami kultury	3
dawne rzemiosła (w tym degustacje)	9
festyny, dożynki, biesiady	3
warsztaty	5
turnieje, inscenizacje	0
zwiedzanie	10
konkursy	3
spacery i wycieczki plenerowe	5
koncerty	3
inne	
razem dla województwa	79
liczba miejscowości	20
w tym imprezy archeologiczne:	2
frekwencja	ok. 4 750

ROK 2013

W 2013 roku wydarzenia odbyły się pod hasłem przewodnim *Nie od razu Polskę zbudowano*, zaakceptowanym przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Podejmowane działania nawiązywały do wszystkich aspektów polskiej państwowości w wymiarze terytorialnym i symbolicznym, a także w literaturze, sztuce, poezji. W 2013 roku przypadła 150. rocznica wybuchu Powstania Styczniowego. To temat, który pozwolił przywołać w pamięci i uhonorować wydarzenia związane z tą rocznicą w naszym regionie. Udział w Europejskich Dniach Dziedzictwa promował instytucje, miejsca, obiekty i wydarzenia z regionu świętokrzyskiego w ogólnoeuropejskim projekcie. W ramach Europejskich Dni Dziedzictwa organizowane były dni otwarte w obiektach zabytkowych, tematyczne wystawy w muzeach i instytucjach kultury, bibliotekach, sesje popularnonaukowe, pikniki historyczne i festyny. Zgodnie z założeniami Europejskich Dni Dziedzictwa w całej Europie wszystkie imprezy były bezpłatne, a żadna instytucja ani też organizacja biorąca w nich udział nie czerpała z tego korzyści.

ROK 2013	województwo świętokrzyskie
wykłady i prelekcje	10
sesje naukowe, popularnonaukowe, seminaria	5
publikacje okolicznościowe	1
gawędy, opowieści	8
uroczystości religijne	3
prezentacje multimedialne	8
wystawy	12
spotkania z twórcami kultury	10
dawne rzemiosła (w tym degustacje)	6
festyny, dożynki, biesiady	3
warsztaty	6
turnieje, inscenizacje	5
zwiedzanie	20
konkursy	4
spacery i wycieczki plenerowe	9
koncerty	4
inne	
razem dla województwa	114
liczba miejscowości	25
w tym imprezy archeologiczne:	2
frekwencja	ok.10 500

ROK 2014

W 2014 roku Polska już po raz 22. uczestniczyła w Europejskich Dniach Dziedzictwa odbywających się pod hasłem przewodnim ***Dziedzictwo - źródło tożsamości***, zaakceptowanym przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Nowa edycja Europejskich Dni Dziedzictwa odbywała się w dniach 13-14 oraz 20-21 września 2014 roku. Temat przewodni miał charakter niezwykle uniwersalny, dzięki czemu mógł być interpretowany i powiązany z wieloma aspektami, które czerpią z naszej wspólnej przeszłości. W roku 2014 przypadała 150. rocznica urodzin pisarza Stefana Żeromskiego, 200. rocznica urodzin badacza kultury ludowej Oskara Kolberga, 100. rocznica czynu legionowego, 75. rocznica wybuchu II wojny światowej. Organizowane w ramach EDD imprezy umocniły w pamięci tych ludzi i wydarzenia, które na mapie naszego regionu pozostawiły szczególnie ślad czy to w postaci twórczości czy też stoczonych walk. Jednocześnie, podkreślając i wyróżniając „źródło”, można było odnieść się do dość zapomnianego i niedostrzeganego aspektu dziedzictwa, związanego z wszelkimi akwenami i sieciami dróg wodnych w kontekście materialnym – studnie, mosty, młyny wodne, jak również niematerialnego: obrzędowość związana z wodą, żegluga, sztuką marynistyczną.

ROK 2014	województwo świętokrzyskie
wykłady i prelekcje	25
sesje naukowe, popularnonaukowe, seminaria	4
publikacje okolicznościowe	2
gawędy, opowieści	10
uroczystości religijne	2
prezentacje multimedialne	5
wystawy	22
spotkania z twórcami kultury	5
dawne rzemiosła (w tym degustacje)	6
festyny, dożynki, biesiady	2
warsztaty	4
turnieje, inscenizacje	2
zwiedzanie	35
konkursy	1
spacery i wycieczki plenerowe	10
koncerty	1
inne, gry terenowe, spektakle	3
razem dla województwa	139
liczba miejscowości	31
w tym imprezy archeologiczne:	2
frekwencja	7750

W uznaniu zaangażowania w organizację XXII edycji Europejskich Dni Dziedzictwa w Polsce „Dziedzictwo - źródło tożsamości” Narodowy Instytut Dziedzictwa przyznał pięć wyróżnień dla organizatorów z regionu świętokrzyskiego. W celu uhonorowania nagrodzonych oraz samej idei Europejskich Dni Dziedzictwa w regionie świętokrzyskim wręczenie nagród odbyło się w czasie uroczystej 13 sesji Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego.

Wyróżnienia przyznano dla:

- ✓ Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Kielcach wspólnie z filiami w Województwie Świętokrzyskim
- ✓ Muzeum Regionalnego w Pińczowie i Stowarzyszenia Ludowego Chata Bogucka w Bogucicach
- ✓ Parafii Rzymskokatolickiej pw. św. Jana Chrzciciela w Skalbmierzu - Ks. Mariana Fatygi proboszcza parafii
- ✓ Muzeum Diecezjalnego w Kielcach i Stowarzyszenia na rzecz Ochrony i Promocji Sztuki Sakralnej „ARS SACRA”
- ✓ Muzeum Dawnej Wsi „Domek Tkaczki” w Bliżynie

PODSUMOWANIE

W latach 2012-2014 działania jednostek samorządu terytorialnego ukierunkowane były na pozyskiwanie środków finansowych z różnych źródeł (przede wszystkim z funduszy europejskich), w celu poprawy infrastruktury obiektów zabytkowych oraz rewitalizacji zabytkowych przestrzeni miejskich. Wspólne działania oraz finansowanie podnosi atrakcyjność obiektów zabytkowych, nadaje im nowe funkcje, a także przyciąga gości i turystów. Z opracowanych analiz wynika, że znaczące środki finansowe, włożone w prace konserwatorskie oraz roboty budowlane m.in. w obiektach Muzeum Narodowego w Kielcach czy Muzeum Wsi Kieleckiej, w znaczącym stopniu przekładają się na poprawę skuteczności działań promocyjnych oraz wzrost liczby odwiedzających te obiekty osób.

Równocześnie podejmowane były działania zmierzające do podniesienia rangi najbardziej znanych i rozpoznawalnych obiektów zabytkowych województwa świętokrzyskiego. Muzeum Historyczno-Archeologiczne w Ostrowcu Świętokrzyskim, przy wsparciu władz samorządowych, podjęło starania o zgłoszenie rezerwatu „Krzemionki” – zespołu pradziejowych kopalni krzemienia pasiastego (jedynego jak dotąd Pomnika Historii w regionie), do wpisu na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Uchwałą nr 12 Komitetu do spraw Światowego Dziedzictwa Kulturowego w Polsce z dnia 23 października 2014 roku, w sprawie umieszczenia na Liście Informacyjnej obiektu „Krzemionki-pradziejowe kopalnie krzemienia”, wyrażone zostało poparcie dla tej inicjatywy. Muzeum rozpoczęło prace związane z przygotowaniem wniosku nominacyjnego, w którym uwzględnione będą przede wszystkim te wartości obiektu, które wyróżniają go na tle innych podobnych w Europie.

W 2013 roku opracowano wniosek o wpis na prestiżową listę Pomników Historii opactwa cystersów w Wąchocku, jednego z najpiękniejszych i najlepiej zachowanych obiektów architektury romańskiej w Polsce. Kolejne wnioski planowane są na kolejny okres sprawozdawczy.

Założeniem *Programu opieki nad zabytkami w województwie świętokrzyskim* było doprowadzenie do poprawy stanu zabytków w regionie świętokrzyskim, uwrażliwienie regionalnej społeczności na lokalne i regionalne dziedzictwo kulturowe, jak również stworzenie sprawnego systemu finansowania ochrony i opieki konserwatorskiej, poprzez wspólne działania, m.in. pozyskiwanie środków finansowych przez właścicieli lub użytkowników zabytków z różnych źródeł, m.in. samorządowych, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz znaczących kwot na rewitalizację zasobu zabytkowego ze środków Unii Europejskiej.

Z opracowanych analiz wynika, że jednostki samorządu terytorialnego rozpoczynają prace na rzecz programów opieki nad zabytkami, tworzą ewidencje zabytków oraz porządkują sprawy związane z finansowaniem prac konserwatorskich przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków, poprzez opracowanie stosownej uchwały oraz rezerwację środków finansowych w uchwałach budżetowych. Ma to na celu zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania, a także wyeksponowanie poszczególnych obiektów i walorów krajobrazu kulturowego. Podejmowane działania zwiększają atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspierają inicjatywy sprzyjające wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami. Prace te są szczególnie zaawansowane w powiatach ostrowieckim, buskim i sandomierskim.

Projekty o charakterze edukacyjnym i promocyjnym, takie jak Europejskie Dni Dziedzictwa czy Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków, na stałe zagościły w kalendarzu projektów realizowanych cyklicznie w regionie świętokrzyskim. Ochrona i konserwacja

zabytków to ważne działania podejmowane w interesie publicznym, nie tylko regionalnym, ze względu na znaczenie zabytków dla edukacji, rozwoju nauki oraz tożsamości kulturowej, ale także dla sfery ekonomii i gospodarki. Działania tego typu prowadzą do uświadomienia lokalnym społecznościom szczególnych i wyjątkowych wartości miejscowych zabytków i krajobrazu kulturowego. Ważną rolę odgrywają kulturowe wartości niematerialne, zwyczaje, legendy i opowieści, pieśni czy obrzędy o wielowiekowej nieraz tradycji, spajające społeczności w skali miejscowości, gminy czy regionu. Pilną stała się potrzeba ich zachowania i ochrony.

Szczególne uwagę zwrócono na działania promujące zasoby kulturowe i duchowe regionu świętokrzyskiego, promocję zabytków materialnych i wartości niematerialnych, związanych lokalnymi tradycjami, sztuką ludową i rękodziełem, a także działania edukacyjne, nastawione w szczególności na budowanie świadomości wielkiej wagi dziedzictwa kulturowego regionu. Jedną z zasad popularyzacji zabytków (atrakcyjnych lub też zapomnianych miejsc historycznych) jest ich nieodpłatne udostępnianie oraz bogata oferta wydarzeń towarzyszących zwiedzaniu, skierowana do szerokiego grona odbiorców. Taką rolę w szczególności pełnią Europejskie Dni Dziedzictwa. W dniach wrześniowych zwiedzamy obiekty zabytkowe, korzystając z oferty poszerzonej o różnorodne atrakcje, wzbogaconej o działania edukacyjne, dokumentacyjne, naukowe i badawcze a także popularyzatorskie.